

JUNY
1968

LLUC

Miquel Julià i Prohens:

POBLE I ESGLÉSIA

I altres escrits:

Joan Antònio i Guàrdias i la seva ciutat, per Miquel Dolç
La terra nostra, poemes de Llorenç Capellà
El «Keukenhof», per Josep M. Palau i Camps
El jove i l'altre, per Ferran Gayà
Antologia històrica de la música catalana, per Joan Manresa

*Art ● Acampada ● El Món i la bolla ● Agricultura ● La III
Biennial Internacional d'Art a Eivissa ● Rosa dels vents ●
Discos ● Dins el cor de la muntanya*

Botiga i forn de Lluc

Els pelegrins hi podran trobar tota classe de comestibles.

Sandvitxos per a excursions, de molt variada manera.

Pa i tota classe de pastes mallorquines; coques amb verdura, ensaïmades, etc.

Una especialitat en embotits mallorquins.

BOTIGA I FORN DE LLUC - Tel. 6

Bar restaurant de Lluc i Hostal de la Font Coberta

Dos llocs pulcres i econòmics al servei dels pelegrins.

Cuina especial espanyola i francesa.

Salons esplèndids on hi són servits amb

PULCRITUD I ECONOMIA TOTA CLASSE DE DINARS, BERENARS, REFRESCS, etc.

També s'hi preparen, si ho demanen, dinars per a EXCURSIONS, berenades, etc.

En un i altre lloc, servei de BAR - Serveis especials per a Noces i Comunions.

NOTA. - Per a grans banquetes de noces, comunions, reunions, etc., convé avisar amb 48 hores d'anticipació.

RESTAURANT DE LLUC - Tel. 9

Servei de comunicació amb el Santuari de Lluc

PALMA - LLUC Sortida a les 17; arribada a les 18'45 (dies feners)

(Autocar directe) Sortida a les 15; arribada a les 16'45 (dies festius)

LLUC - PALMA Sortida a les 8'20; arribada a les 10 (dies feners)

(Autocar directe) Sortida a les 13; arribada a les 14'30 (dies festius)

PALMA - LLUC Els trens de Palma-Inca de les 9 i de les 15, enllacen amb els autocars d'Inca-Lluc.

LLUC - INCA

INCA - LLUC

Sortida a les 8'20; arribada a les 9'10

Sortida a les 10; arribada a les 10'50

Sortida a les 17; arribada a les 17'50

Sortida a les 17; arribada a les 18'50

Correu dels amics

LLUC, la revista de les Illes

Sr. Director de LLUC

Cada número d'aquesta renovada revista LLUC és per a mi una festa espiritual; no hi trob res que no valgui la pena esser llegit. Així en un dels passats mesos, m'han interessat de debò els estudis publicats per Joan Veny Clar i per Francesc de B. Moll sobre el centenari de Pompeu Fabra. Són dues aportacions ben particulars i especialitzades a la ja nombrosa bibliografia publicada enguany en diaris i revistes sobre la personalitat i l'obra d'En Fabra. Majorment, aquests dos articles tenen l'interès d'esser examinada l'obra i els criteris de Pompeu Fabra, des del nostre angle mallorquí.

Però encara hi ha un altre aspecte de LLUC que és el que més em crida l'atenció, i és la representativitat de totes les nostres Illes. Potser sia la primera vegada en la història de la nostra Renaixença, que podem veure publicar una revista íntegrament redactada en la nostra llengua, i que al mateix temps no sia una revista exclusivament mallorquina, sinó que cadascuna de les altres Illes del nostre cor mediterrà, hi duen la seva veu pròpia, hi col·laboren amb recensions dels

seus fets i la seva vida espiritual propis. També els dos articles apareguts, d'Andreu Murillo i Tudurí, trob que desperten resonàncies noves; veim batregar les inquietuds morals d'una Illa tan estimada com és Menorca, i tan sovint i tant de temps desconeguda pels qui vivim físicament i geogràficament tan prop. Sembla que ens és més fàcil tenir relacions amb Barcelona que no amb una Illa que està a tan poques milles de les costes de Mallorca. Benvenguda sia aquesta aproximació a Menorca, i benvengut aquest jove missatger que la nos ve posant a dins el cor. Cal conèixer-nos perquè ens estimem.

Lo mateix dic d'aquestes cròniques d'Eivissa que firma M. V., cròniques que duen un batec tan vital d'aquesta altra Illa que tampoc els mallorquins no coneixem massa, i amb la qual ens és precís també mirar-nos més de cara a cara.

Els meus vots són perquè les relacions de totes les nostres Illes es vagin afermant cada vegada més, i que s'acabi aquesta ignorància mútua dels uns per als altres. Que la revista LLUC sia de bon de veres la revista de les nostres Illes.

Ben de vostè affm.

JORDI SUÑER (Palma)

**GALLETES QUELY
I CAN GUIXA**
NOMÉS FABRIQUEN QUALITAT

Sumari

Correu dels amics	1
Poble i Església, per Miquel Julià i Prohens	3
Joan Antònio i Guàrdias i la seva ciutat, per Miquel Dolç	7
La terra nostra, per Llorenç Capellà	9
El «Keukenhof», per Josep M. Palau i Camps	10
El jove i l'altre, per Ferran Gayà	13
El món i la bolla	15
Agricultura: Plantació de melicotoners	16
Art. Exposicions	18
Món del disc. La cançó, per Joan Manresa	20
Acampada, per Josep M. Magrinyà	23
Rosa dels vents	25
El Racó d'En Descalç	30
Dins el cor de la muntanya	31

PORTADA:

Un estudi de Miquel Julià Prohens que la revista LLUC acull en aquest número sota el títol POBLE I ESGLÉSIA, ens dóna pretext per dur a la nostra portada aquests dos monuments - l'A mudaina i la Seu - que tan altament signifiquen, dins la nostra història, el Poble i l'Església de Mallorca.

LLUC

Revista mensual

Any XLVIII - Núm. 567 - Juny 1968

Direcció i administració: Pau, 3 - Palma de Mallorca

Telèf. 21 23 56

Director Periodista: GABRIEL FUSTER MAYANS

Director religiós: CRISTÒFOR VENY, M. SS. CC.

Subdirector religiós: GUILLEM CELIÀ, M. SS. CC.

Secretari: MIQUEL GAYÀ

Administració: JACINT RODRÍGUEZ, M. SS. CC.

Subscripció: 150 ptes. anuals

Estranger: 200 ptes. anuals

Preu de l'exemplar fora de subscripció: 20 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Imp. SS. Cors - Balmes, 89

Depòsit legal: P. M. 276-1958

Entre els diversos comentaris apareguts a la premsa amb motiu de la renovació de la revista LLUC —que agraïm, un per un, ben afectuosament—, transcrivim el present article publicat dins la secció «Veus i Lletres de Catalunya» del DIARIO DE BARCELONA del 18 de maig de 1968.

UNA REVISTA INSULAR MENSUAL

por J. FAULÍ

Si 1967 se cerró para nuestras islas con el gran éxito que sus escritores obtuvieron en los premios de Santa Lucía, 1968 se abrió, para ellas, con el principio de una esperanzada realización: la revista «Lluc», en su número de enero (el 562, en su XLVIII año de publicación), apareció totalmente redactada en catalán y con una concepción y un empuje completamente nuevos. Su director, Cristòfor Veny, M. SS. CC., en el artículo de presentación escribía: «Aspiram, encara, que les seves pàgines es converteixin en fogar íntim i amable, on les seves tradicions paternes se sentin agombolades per un culte filial de devoció i respecte, però sense excloure que, devora elles, trobin els joves —principalment les fornades del nou Estudi General Lullia i de la Universitat— la llarga abraçada d'un «gymnasium» seriós i constructiu, adequat al nervi tibant de les seves idees creadores i d'avantguarda».

El éxito de diciembre y la prácticamente revista nueva de enero enlazan en las páginas de ésta, cuya primera portada de la nueva época está dedicada a Antònia Vicens, ganadora del «Sant Jordi», mientras que, en el mismo mes de enero se ofrece, también, un texto de Jaume Vidal Alcover, ganador del «Carles Ribà», sobre Lawrence Ferlinghetti; otro texto literario de Alexandre Ballester se incluye en el número de marzo, y en este mes y en febrero se desarrolla una encuesta sobre el estado cultural de las islas con intervención de los tres autores premiados citados y de Guillem d'Efak, que llegó a finalista del «Segarra», ganado por Ballester. Parece, por tanto, como si la nueva época de «Lluc» respondiera a un auténtico estado de madurez, concretado, por vía de ejemplo, en los triunfos del 13 de diciembre anterior. Es bueno y encomiable, por ello, que esta madurez haya hallado una forma de expresarse, lo cual, como es sabido, no ocurre siempre. Piénsese, además, que los tres meses consecutivos de la nueva «Lluc», no cuentan con otro precedente de importancia insular en lo inmediato que en el «Raixa» que intentó Moll hace quince años, y que fue una nave que naufragó ante los embates de los elementos. (Merece la pena meditar sobre lo de «inmediato» y lo de los quince años). La continuidad, sin embargo, se manifiesta en la misma sección de crítica, titulada en ambas publicaciones: «A la ciutat dels llibres», aunque el paso del tiempo haya llevado a un lógico en-

foque distinto: «Raixa» aspiró a ser, puesto que no había otra publicación, una revista para todas las tierras catalanas, editada en Mallorca, mientras que «Lluc», dados los cambios operados, es, sobre todo, una revista en catalán hecha en Mallorca por insulares.

Sería fatuo pretender que «Lluc», en su nueva etapa, con sólo tres números, hubiera hallado ya el camino definitivo. La historia de «Serra d'Or», con todas las salvedades del caso, indica claramente lo difícil que es hallar la «fórmula» cuando, por la escasez de publicaciones, hay que atender a tantos renglones diferentes. «Lluc», por tanto, se mueve en un interesante camino de probaturas del que ha de salir una vertebración más coherente, en el bien entendido, sin embargo, que es posible que la eficiencia total haga sacrificar, con muy buen juicio, algunos aspectos de la aludida coherencia. Por hora, sin embargo, cabe hablar ya de un camino interesante, y esto no sólo por el espectacular cambio idiomático llevado a cabo.

La revista va —pretende ir— desde la habitual sección de cartas al director, que, cuando se dirige honestamente, es una democrática expresión de la opinión pública, al crucigrama y una sección popular, iniciada en enero y luego no continuada, pero quizá substituida por una página de anécdotas. Se observa, por tanto, una basculación en la que caben textos literarios, entrevistas, críticas y temática lingüística, religiosa y económica. Cabe poner muchas esperanzas en la sección «L'home per la paraula» que firma Francesc de M. Moll i Casanovas, es decir, el acreditado filólogo, pero, en un plano de vinculación con la actualidad, que es insoslayable en una revista «viva», también son interesantes los artículos de Francesc de B. Moll i Marqués, es decir, el joven economista (sus títulos son «Poder i crítica», «L'home i la màquina» y «Quatre mesos després», sobre la devaluación).

Este nuevo camino de «Lluc», iniciado con tanto tesón, merece una larga atención. Parece lógico que parta, como inicio, de una cohesión interior y geográfica, aunque sea pragmática, para que, con el asenso de lectores y anunciantes, pueda superarse, superando las lógicas vacilaciones iniciales, y afirmarse, cosa que la cultura y el porvenir de las islas, que forma parte del de todos, necesitan y reclaman.

Poble i Església

per Miquel JULIÀ I PROHENS

Mallorca, que és indubtablement un dels països més rics en valors culturals propis, n'ha anat perdent el sentit, l'estima i la vivència, de tal forma que, vista massivament, ha esdevingut un monstre amb el ventre disforjo i la boca oberta a tot aviram, que li roega i atrofia llas-timosament els membres més vitals i personalitzants.

Amb raó s'ha dit que Mallorca ha perdut el sentit de poble i d'aquesta pèrdua se n'ha ressentit i se'n ressent la reforma post-conciliar. Per això urgeix conrar-lo i fer rebrotar de bell nou tota sa vitalitat, perquè en pugui treure la vivència de poble de Déu.

Ja a l'antigor Déu va fer dels israelites un poble i el distingí amb un esperit propi i peculiar, per tal de capacitar-los per viure com a poble seu. «Jo faré de tu un gran poble», digué a Abraham. (Gèn. 12,2). La desgràcia pitjor serà la desfeta d'aquesta comunitat: «Menyspreen el meu poble, que ja no pareix als seus ulls un poble». (Jer. 33, 24). Sobre aquesta realitat Déu edificà la seva aliança: «Seré el vostre Déu, i vosaltres sereu el meu poble.» (Lev. 26, 12). I damunt ella la reconstrueix després de l'exili: «Habitaré el país que vaig donar als vostres pares. Vosaltres sereu el meu poble, i jo seré el vostre Déu.» (Ez. 36, 28). Déu fins i tot defensà tan gelosament aquest sentit peculiar del seu poble, que li diu: «Aquesta és la llei de la Pasqua: no la menjarà cap estranger.» (Ex. 12, 43). Per això la Bíblia resulta ser el llibre religiós, social i històric del poble i s'hi afina tanta voluntat i esforç en conservar i recalcar aquest sentit social de poble, com sa vivència de «Poble de Déu», de forma que s'estableix un paral·lelisme entre sa prosperitat de poble i sa fidelitat de poble de Déu.

La matexa salvació messiànica des d'antic fou anunciada per a tots els pobles: «Jo vindré a reunir tots els estrangers i totes les llengües. (Is. 66, 18) «I molts pobles i colles d'estrangers vindran a cercar Jahvè.» (Is. 2, 22) Jesús rebutja la mentalitat jueva de dominar els altres pobles i sometre'ls políticament i socialment al seu imperi, a sa llei, costums i tradicions, i tramet els

seus deixebles per cridar-los a formar el nou ramat universal i etern, sense perdre cap de ses peculiaritats de poble: «Anau, doncs, convertiu tots els pobles.» (Mt. 28, 19).

Els apòstols no coaccionaren els gentils a abraçar les tradicions jueves: «Per què temptau Déu, volent imposar al coll dels deixebles (pagans) un jou que ni els nostres pares ni nosaltres no hem pogut portar?» (Act. 15, 10). Sant Joan canta en visió la meravellosa realització del pla de Déu: «Vaig veure una gran multitud... de tota nacionalitat i de totes les tribus, pobles i llengües, que... cridaven amb veu forta: Hosanna al nostre Déu... i a l'Anyell.» (Apoc. 7, 9-10).

Darrerament l'Església, moguda per aquesta revelació i per les realitats del temps actual (massificació, totalitarismes, despersonalització, centralismes, desvetlament dels pobles...), ha esclatat en una nova primavera apostòlica, solcant la terra de tots els valors humans, per sembrar-hi les llavors de la revelació i la redempció, de forma que l'Església avui vol ser més que mai el «llevat» dins la pasta, la «llavor» dins el solc, el «tesor» al camp... de cada país.

Per això un dels valors humans, que senyala com la millor pasta, terra o camp per a posar-hi amb esperança de fruit la bona Nova de Déu, és la maduresa sociològica i cultural de cada poble amb el desplegament de totes ses aptituds humanes. El Concili, doncs, ens mostra lluminosament el camí d'una pastoral autènticament encarnada, que cal fer resplendir intermitentment als ulls d'aquells que encara no s'han desvetlat d'un son, que es pot convertir en defunció.

«L'experiència dels segles passats, l'avenç de les ciències, els tresors amagats en les diferents formes de cultura humana, tot això beneficia també l'Església.

»L'Església, en efecte, ja des del començ de la seva història, va aprendre d'expressar el missatge del Crist, recorrent als conceptes i a les llengües dels diferents pobles...: es proposava amb això adaptar, en tant que convenia, l'Evangeli a la capacitat de tothom...

»I aquesta predicació adaptada de la paraula revelada HA DE ROMANDRE UNA LLEI DE TOTA EVANGELITZACIO, ja que així desperta en tots els pobles la capacitat d'expressar a la seva manera el missatge del Crist.» (1)

N'hi ha que afirmen que els *nostres* valors populars són estranys a la pastoral i fins i tot invoquen aquesta per oblidar-los o esborrar-los; però per a l'Església i el Concili és de tal valor i tan fonamental la cultura pròpia del poble, per arrelar-s'hi, que la mateixa pastoral demana fomentar el seu cultiu i l'omissió o labor contrària són una actitud anti-pastoral.

Aquesta línia de particularització no es pot trencar amb el pretext de la catolicitat de l'Església.

«Aquest caràcter d'universalitat que tant distingeix el Poble de Déu és un do del mateix Senyor. Aquest do fa que l'Església catòlica tendeixi eficaçment i constantment a unificar tota la humanitat *amb tots els seus valors*... En virtut d'aquesta catolicitat cada una de les parts aporta els seus propis béns a les altres parts i a tota l'Església...

»A part d'això, dins la comunió eclesial, existeixen legítimament les Esglésies particulars que frueixen de tradicions pròpies.» (2)

«Feel a la seva pròpia tradició i conscient a la vegada de la seva missió universal, pot entrar en comunió amb les diverses formes de cultura, ço que enriqueix tant la mateixa Església com els distintes cultures.» (3)

L'Església no té por de perdre la catolicitat pel foment de l'autenticitat i enriquiment de cada poble; sinó que tem més perdre l'autenticitat per fomentar una catolicitat centralitzada i absorbent.

«L'Església no té cap desig d'imposar una uniformitat rígida, ni en la litúrgia, ni en allò que no afecta la fe o el bé de tota la comunitat; ben al contrari, cultiva i fomenta les qualitats i els dons espirituals de les diverses nacions i pobles.» (4)

«Salvada la unitat substancial del ritu romà, ja en la revisió dels llibres litúrgics s'obrirà la porta a les diversitats i adaptacions legítimes als diversos grups ètnics, regions i pobles.» (5)

Ni es pot invocar cap argument històric, malgrat els darrers segles de centralització i romanització, quan el mateix Concili gosa afirmar que «l'Església, que es troba en condicions diverses en el decurs de la història, ha utilitzat les troballes de les diverses cultures per tal de difondre i desplegar amb la seva predicació a tots els pobles el missatge del Crist, d'aprofundir-la i captar-ne més la intel·ligència, d'expressar-la millor en la celebració de la seva litúrgia i en les múltiples formes de vida de la comunitat dels feels.» (6)

Mn. Miquel Costa i Llobera ens digué: «No renegueu de vostra sang.» «Siau qui sou!» (7) Ara el Concili ens ho renova, no en sentit patriòtic, sinó fins en sentit eclesial:

«Els cristians vinguts de tots els pobles i congregats en l'Església... han de viure per a Déu i Crist *segons la manera de ser del seu país*.» (8)

Per això, quan es fomenta la desintegració ètnica d'un poble o no es treballa per a la seva promoció, s'atempta contra sa pròpia vida i deixen clivellar-se els fonaments naturals d'una comunitat cristiana.

No és d'extranyar, per tant, que el Concili ho tengui tant en compte en totes les seves normes pastorals.

En senyalar el criteri que ha d'orientar la delimitació de les diòcesis, ordena que «tingui's en compte la varietat de composició característica del poble de Déu... Es procurarà, a la vegada, conservar units, tant com es pugui, els conglomerats demogràfics d'aquest poble... Es tindran també en compte, si el cas ho demana, els límits civils i les circumstàncies especials de persones i llocs, com és ara les condicions psicològiques, econòmiques, geogràfiques i històriques.» (9)

Fins i tot en la renovació de la litúrgia, que «és eminentment acció sagrada, l'eficàcia de la qual no es pot comparar ni en dignitat ni en grau a cap altra acció de l'Església» (10), atén a les tradicions i mentalitat de cada poble, de manera que «la competent autoritat eclesiàstica territorial... considerarà, amb atenció i prudència, qui-

nes coses es poden admetre de les tradicions i de la mentalitat de cada poble per a ser introduïdes en el culte diví.» (11)

Amb aquest criteri de promoció ètnica el Concili dona pas a la música pròpia de cada poble, perquè ella el fa sintonitzar millor amb l'expressió de sa fe, provocant vibracions més autèntiques i vitals.

«Ja que a moltes parts del món, sobretot a missions, hi ha pobles que tenen una tradició musical pròpia, amb molta importància per a la seva vida religiosa i social, s'ha de donar a aquesta música la consideració deguda i el lloc corresponent, tant en la formació del seu sentit religiós com en l'acomodació del culte a la seva mentalitat.» (12)

Igualment el Concili, quan deixa la llengua llatina, fuig de formes postisses i adopta l'autèntica expressió personal i comunitària, elegint la llengua vernacle, la materna, la popular, la que està amarada de vivències del poble i sap polaritzar tots els seus sentiments «i així desperta en tots els pobles la capacitat d'expressar a la seva manera el missatge de Crist.» (13)

Aquesta atenció a la llengua pròpia de cada grup s'encomana al zel pastoral dels bisbes, que han de «subvenir els feels de diverses llengües amb sacerdots o parròquies de la seva llengua, o també amb un vicari episcopal que sàpiga bé aquella llengua.» (14) I dirigeix als missioners i pastors la invitació «d'aprendre les llengües de manera que les puguin utilitzar amb facilitat i correcció, i trobar així un accés més fàcil a l'esperit i al cor dels homes.» (15)

Es tan essencial per a la vida de l'Església aquesta atenció a les peculiaritats de cada país, que només es podrà emprar una altra llengua per atendre, dins els límits necessaris, els grups d'immigrants o altres, amb permís del bisbe.

«En les accions litúrgiques celebrades amb participació de feels d'una llengua diferent, especialment per als grups d'immigrants, per als membres de parròquies personals, o semblants, es pot usar, amb permís de l'Ordinari del lloc, la llengua d'ells.» (16)

Aquestes normes tan detallades només s'apliquen per la visió o previsió d'actituds anti-pastorals a alguna diòcesi, on és lícit en algunes parròquies, amb permís o sense, fer ús normal del foraster per als nadius.

Els bisbes s'han de mostrar «sol·lícits amb tots, de qualsevol edat, condició o nació que

siguin, tant envers dels habitants del país, com envers els forasters i la gent de pas» (17); però la conducta que cal seguir amb els immigrants l'ha dictada la Santa Seu: «Els pastors miraran d'ajudar, d'una manera hàbil, els feels provinents d'altres regions a unir-se a l'assemblea local. I això, especialment, en les esglésies de les grans ciutats i en els llocs on, per raó de vacances, acuden molts feels.

En el cas, però, de grups més importants d'estrangers d'altra llengua o d'emigrats, que tinguin cura els pastors d'oferir-los l'avinentesa, almenys de tant en tant, de participar a la missa celebrada a llur usança.» (18) Es que per cap motiu del món es pot espanyar el ser d'un poble, monument vivent, més sagrat que el seu paisatge i que els seus casals antiquíssims, que els immigrants, lluny de derruir, han d'admirar o habitar com a seus.

Seria llastimós que afegíssim als «chettos» de jueus —en bona hora superat— i gitanos, el «chetto» dels andaluços! Els qui vénen a viure a Mallorca tenen dret a ser mallorquins i germans en la mateixa comunitat cristiana i això no s'aconsegueix amb un simulacre de castellanisme per part nostra, sinó amb un mallorquinisme goixant i ben viscut per part de tots.

Com que aquest agermanament s'ha d'assolir suaument, és forçat començar atenent-los momentàniament a la seva usança amb les celebracions religioses necessàries i les institucions adients, com s'ha intentat amb la «Casa de Andalusia», i com s'hauria de fer, si un grup de mallorquins emigràs fora Mallorca.

Molt més forçat i urgent és entre nosaltres accelerar l'autenticació de la comunitat mallorquina en tots els seus valors espirituals, socials i materials, fonament de tot nucli del Poble de Déu. Els qui desintegren i desnaturalitzen el poble, en comptes de ser pastors, conscients o no, són mercenaris que dispersen i roben.

El foment de les riqueses de cada poble pertany en primer lloc a les autoritats públiques; però la seva comesa no és «determinar el caràcter particular que ha de prendre una forma concreta de cultura, sinó facilitar els mitjans, afavorir les condicions, que poden promoure la vida cultural de tothom, fins i tot dins les minories que poden haver-hi en una nació. Cal, per consegüent, insistir abans de tot perquè la cultura no sigui desviada de la seva finalitat pròpia i constreta a servir uns poders públics o econòmics.» (19)

L'Església, emperò, no mira tampoc aquest treball com estrany a sa missió, sinó que «gràcies al seu esforç, aconsegueix que tot allò de bo que es troba dipositat al cor i a la ment dels homes o bé als propis ritus i a les cultures dels pobles no solament no desaparegui, sinó que es millori, s'elevi i arribi a un ple esbadellament.» (20) «Amb la seva riquesa divina, fecunda, com penetrant-los, els dots i qualitats espirituals de cada poble i de cada època, els vigoreix, els perfà i els restaura en el Crist. D'aquesta manera, complint la missió que li és pròpia, l'Església ja estimula per això sol i concorre a l'ordre humà i civil.» (21)

També els cristians «s'han de reconèixer com a membres del grup humà en el qual els toca viure, participar en la vida cultural i social amb els diversos intercanvis i afers de la vida humana.» (22)

Dins aquesta línia d'autenticació del poble mallorquí tenim l'experiència d'un esforç avortat. Antany la Comissió Diocesana de Litúrgia volgué renovar les Matines de Nadal amb la publicació d'una celebració bíblico-litúrgica que integràs les nostres tradicions seculars, com el cant de la Sibil·la, el sermó de la Calenda, etc. Doncs bé, aquest darrer Nadal a totes les parròquies de Palma la celebració mallorquina de Matines no va ser precisament en mallorquí. S'explica una tal celebració en llengua no autòctona, per fer una funció que agradi a tots; ara, si es volen revaloritzar litúrgicament i socialment les tradicions o característiques mallorquines, n'és inseparable l'element més vital i expressiu, la llengua.

Per als grups que no s'han integrat a Mallorca, si celebren la nit de Nadal a les esglésies, i per als «mallorquins» que n'han renegat, sí que caldria preparar-los una celebració sense les nostres coses i amb totes les seves.

En fi, també Mallorca estava present en el pensament i previsió de Déu, quan «prefigurada la unió dels pobles en la catolicitat de la fe, per l'Església de la Nova Aliança que parla totes les llengües, comprèn i abraça, en la caritat, totes les llengües i triomfa així de la dispersió de Babel.» (23)

Ara és el temps de vitalitzar i integrar la comunitat mallorquina i de començar l'assaig del gran cant que voldrem entonar, com una nota molt sentida, en el concert definitiu «de totes les tribus, pobles i llengües.» (Apoc. 7, 9-10).

NOTES

- (1) *Constitució Pastoral sobre l'Església en el món d'avui*, n.º 44.
- (2) *Constitució dogmàtica sobre l'Església*, n.º 13.
- (3) *L'Església en el món d'avui*, n.º 58.
- (4) *Constitució sobre la Sagrada Litúrgia*, n.º 37.
- (5) *Ib.*, n.º 38.
- (6) *L'Església en el món d'avui*, n.º 58.
- (7) M. Costa i Llobera, *Als joves (Dins Horacianes)*.
- (8) *Decret, sobre l'activitat misionera de l'Església* n.º 15.
- (9) *Decret sobre el ministeri pastoral dels bisbes*, n.º 23.
- (10) *Constitució sobre la Sagrada Litúrgia*, n.º 7.
- (11) *Ib.*, n.º 40.
- (12) *Ib.*, n.º 119.
- (13) *L'Església en el món d'avui*, n.º 44.
- (14) *Ministeri Pastoral dels Bisbes*, n.º 23-3.
- (15) *Activitat Missionera de l'Església*, n.º 26.
- (16) *Instrucció per a la recta aplicació de la Constitució sobre Sagrada Litúrgia*, n.º 41.
- (17) *Ministeri Pastoral dels Bisbes*, n.º 16.
- (18) *Instrucció «Eucharisticum Mysterium»*, n.º 19.
- (19) *L'Església en el món d'avui*, n.º 59.
- (20) *Constitució dogmàtica sobre l'Església*, n.º 17. (Vde.: *Activitat misionera de l'Església*, n.º 9).
- (21) *L'Església en el món d'avui*, n.º 58.
- (22) *Activitat misionera de l'Església*, n.º 11.
- (23) *Ib.*, n.º 4.

MALLORCA EN UN HOMENATGE POÈTIC TARRAGONÍ

Joan Antònio i Guàrdias i la seva ciutat

per Miquel DOLÇ

Joan Antònio i Guàrdias

Quan Joan Antònio i Guàrdias publicà, en 1965, la seva **Oda nova a Tarragona**, ja havia dedicat anteriorment a l'admirable ciutat mediterrània tres altres llibres: **Tres poemes de la devoció tarragonina**, **Sonets tarragonins** i **Viatgera am mi**. Bé sabem que hi ha temes inesgotables: n'és un, sens dubte, aquesta antiga ciutat, glòria de l'imperi romà i ferment poderós de Catalunya. Posada, però, a l'abast simplement humà de la poesia, corre, com qualsevol tema, un visible perill. Tanta insistència, vull dir, per tensa i pregona que sigui, pot engendrar la monotonia. Tanmateix, el nostre poeta aconseguí sempre alliberar-se d'aquesta fàcil caiguda, de la qual no es veieren exempts fins i tot considerables mestres de la més noble dedicació poètica. ¿De quina manera? Mitjançant l'únic procediment que cal adoptar en unes situacions semblants: per una reacció completa, vehement i renovada davant cada forma de sentiment i de realitat.

Aquí radica, precisament, la dificultat: en aquesta superació constant, però natural, de les experiències conegudes. Si en qualsevol època la poesia no pot ésser «veritable» si no és «contemporània», aquesta condició es fa molt més costeruda si l'aplicam al món del nostre poeta. El món de Joan Antònio i Guàrdias, en efecte, sembla dominat pels més llunyedans encisos, convertits en fórmules i clixés d'ençà dels temps en què un celtiber, Marcial, des de la seva enyorança romana, recordava apassionadament les «asselellades riberes» de Tarragona. I això és un risc torbador. Per a ésser contemporània, cal que aquesta poesia ho sigui amb el sentiment de la realitat i amb la llengua que la realitat parla en nosaltres com a expressió immediata de la fantasia. Cadascun dels llibres de Joan Antònio i Guàrdias obeïa aquesta situació. I especialment, si volem ésser més precisos, el seu darrer llibre, **Oda nova a Tarragona i altres poemes**. Hem d'aclarir una mica aquesta ombra de misteri.

Des de les seves primeres obres, el poeta havia superat uns límits històrics que podrien semblar, en altres circumstàncies, buits de significació. I ho serien sens dubte. Ni abans ni ara les pedres antigues, cansades d'història, no se li han convertit en pols erudita, en arqueologia de museu romàntic. Aquests mots no impliquen, és clar, cap menyspreu pel romanticisme, l'arqueologia i l'erudició. Però el poeta té una missió molt distinta. Tot es transforma, per al nostre poeta, en sang nova, en vida recobrada, és a dir, en art sense trampa.

Si vol salvar-se com a artista i guanyar la seva batalla contra el temps, el poeta ha

de cercar-se sens dubte en ell mateix i ha d'obrir les orelles únicament a la seva pròpia natura. Ens trobarem aleshores davant la vida d'un artista exemplar. Molts, i, si no molts, almenys els millors, han aconseguit aquesta victòria. ¿Podem dubtar que Joan Antònio i Guàrdias sigui un d'aquests privilegiats? Les experiències, no cal dir-ho, són una prova interessant, també les estètiques, i fins deixondeixen l'èxit i la fama; però de la mateixa manera es poden convertir, per a aquell que no posseeixi autèntiques qualitats de poeta, en un pes mort o en una camisa de força. Vull dir, al capdavant, en una tortura.

El nostre poeta no desconeix aquesta condició, tan poc afalagadora, de l'home de lletres. No recula, aquí i allà, davant certes modes atrevides, amarades d'humor o d'ironia, que poden renovar antigues adhesions, donant-los una agilitat i una embranzida insospitades. Basti citar, com a botons de mostra, en la seva última obra, **Oda nova a Tarragona i altres poemes**, les peces titulades **Làpida d'Eutiques amb música moderna** o **Parkinsonies a la Plaça de la Font**. Que no s'alarmin, però, els enamorats de la simplicitat i de la mesura clàssiques. La contemporaneïtat no està barallada, convé recordar-ho, amb les més sagrades normes. Joan Antònio i Guàrdias va sorgir com un dels heralds d'aquesta delicada unió de forces. ¿Per quin camí? Pel camí de la clara, senzilla i espontània obra de poesia. I amb aquestes paraules, que es diuen tan aviat, no volem indicar, òbviament, una freda adaptació de les exigències d'avui a la poesia tradicional i conformista.

Explicuem-ho. El nostre poeta torna, incessantment, és cert, a l'antic plaer dels sonets, que li hem d'agrair, com una dutxa pel mes d'agost, en aquestes hores de versificació lliure o caòtica. Però el món canvia, i canvia de pressa; el poeta ha d'esser sens dubte el primer a polsar i a reflectir aquest fenomen. No li pot girar l'esquena. Per això sabrà buscar i trobar aquesta difícil adherència de la forma poètica a l'esperit del temps, en tant que representa l'expressió d'una capacitat personal de sentir i de manifestar-se. Vet aquí un secret de complexa penetració: o se'l desentrança o s'hi perd l'esperança.

Totes aquestes operacions, les realitza el poeta de Tarragona a través del més íntim i universal dels vehicles: aquesta passió arborada per la seva terra nadiua, a l'entorn de la qual, com un fet individual i intransferible, giren la cultura, la història, la natura, la civilització, la fe, l'entusiasme. Abans d'ell, Bartomeu Rosselló-Pòrcel havia proclamat en el seu poema **A Mallorca, durant la guerra civil**:

«Tota la meua vida es lliga a tu, / com en la nit les flames a la fosca». Per aquesta vinculació abassegadora, hom és fidel a la pròpia vida i fins hom perd la vida per ella. Joan Antònio i Guàrdias podria garantir com pocs, amb els millors títols de responsabilitat, aquest principi. La unió del poeta amb la seva ciutat assoleix tons dramàtics: «Et porto dins»; «entre Tu i jo, ni l'aire». ¿Se l'ha d'acusar per aquest amor, que li fa escriure sempre «Tu» i «Ella» amb majúscules? El poeta mateix s'avança a la possible inculpció, en pressentir l'arribada del dia del vol sense retorn: «Senyor, m'acuso / d'un amor allà baix, / indefugible». Una confessió que, en un cert sentit, fa esborronar.

Gràcies a aquesta fusió entre terra i humanitat, el poeta travessa sense treva les seves fases de renovació interior de les quals surt sempre un home inèdit, no repetit mai. Per aquest motiu, la reiteració del tema es presenta, en cada ocasió, sota aspectes desconeguts o recents. Des de tots els paisatges i records, afins o discordants —Nuévalos, Andorra, Sète, Florència, Venècia—, torna a la seva «ciutat de mil naixences», s'oculta en la seva intimitat, sota la seva ombra, amb els amics, els carrers familiars, la vida d'altre temps, l'estremidora presència del pare. Se'ns fa molt difícil d'aclarir, d'aquestes posicions estant, si és la ciutat, «Ella», com la denomina per antonomàsia el poeta, la que ha creat la ininterrompuda, però viril, elegia del seu cantor o si, a l'inrevés, és el poeta el qui ha creat la seva ciutat. Potser tot és un joc de paraules. Totes dues creacions, en efecte, s'interfereixen, es fonen, es fan una sola realitat còsmica i espiritual.

Fora de tota possible discussió, Joan Antònio i Guàrdias només existeix en funció de Tarragona; en funció, obrint el concepte, d'aquesta «saba catalana, pregona d'endinsament i avara de manifestació», segons l'observació del P. Joan Bta. Bertran. En tots els seus llibres, però especialment en la seva darrera **Oda nova a Tarragona**, la ciutat ateny el seu cim més pur de transfiguració. Del reialme de la pedra muda i sàvia ha passat al reialme de la poesia. I la poesia ha nascut del conubi entre un món remot, erudit i rigorosament clàssic, i l'embranchida d'una ànima sempre jove. D'aquesta manera, la ciutat està destinada a sobreviure en el nostre poeta, i no pas per una mena de supervivència arqueològica —la qual cosa ja fóra un mèrit real—, sinó per la seva missió d'esser mitjancera d'un alè i d'una veritat que mai no moren. «Quan jo no hi sigui / Tu encara duraràs», li deia Joan Antònio i Guàrdias. Però el poeta hi és encara i, també ell, durarà sempre.

LLORENÇ CAPELLÀ

la terra nostra

(Premi Concurs del Diari ULTIMA HORA)

RECORDS D'ANYS PASSATS

I

Sóc nascut a un poble
que esgarrinxia amb les seves cases el cel de
[Mallorca,

vora la terra
per on es passetja la pau adormida.
Els meus primers anys?
un recórrer el camp dins un carro ruïnós
buscant nius i fruita madura.
El meu pitjor record?
un tocar de campanes del Divendres Sant,
que escampaven el seu gemec
per uns carrers de sol i tavernes buides.
Vaig sortir-ne un dia de novembre
quan la terra aromava a estranys i ciris encesos,
seguint amb la mirada el fum de les darreres cases
a on quedaven, sense jo saber-ho,
els anys millors d'una infantesa enyorada.

II

Migdies d'estiu
que apagaven la veu i l'ànim!
fins a mi arriba el renou del silenci
i bec la soledat del carrer.
Record les hores,
assegut al portal de ma casa pagesa,
amb la sola companyia d'un gos aperduat,
o de qualque nin amb les carns morenes
endurides d'arrossegat per dins els rostolls del
[camp;
a l'ombra del campanar,
des d'on el rellotge
(sempre em va parèixer l'ull d'un gegant)
ens espiava, quan ajudàvem a morir el temps
mirant com el sol abraçava la terra,
i tirant pedres vers el blat,
que es movia empeguèit a las carícies del vent.

EL MEU POBLE

El meu poble,
caputxí de fang del pla de Mallorca,
viu i camina
al pas del carretó i l'aixada.

Diuen que un temps passat,
jo encara no hi era,
els esquitxos d'una guerra
li minvaren les costelles.

Diuen, jo dic,
que el meu poble viu amb els ulls posats al cel
(té com tots una imatge venerada,
beneïdora de resos, dinars i victòries esportives)
i amb el cos vinclat damunt els rostolls.

AL REVOLT DEL CAMÍ...

Al revolt del camí
per terra de rostolls i pols d'estiu:
a un costat les guàrdies
(no hi ha dubte, som a la meva terra)
a l'altre:
la creu del terme, milana silenciosa,
obri els braços d'un Déu que han deixat cec,
el pas del sol i el fred.

Del pobre Déu, ja res l'espanta,
que vesteixen amb les robes de la moda.

A la tarda condormida, arribarà fins a vosaltres
el belar de les ovelles
i el cant de miserere de les nines del convent;
omplireu els ulls de cel,
d'un cel callat, sempre blau,
que tan sols trenca el vol feixuc d'un esbart de
[coloms.
I sentireu, jo ho he sentit, com aquest cel, vel de
[silenci,
us caurà lentament damunt les espatlles.

El "Keukenhof"

per Josep M. PALAU I CAMPS

Potser parlar de tulipes és una mena de tòpic —com ho seria parlar de molins o bé d'es-clops— quan un parla d'Holanda. Com potser també ho és citar els ametllers florits quan hom parla de Mallorca. Però tòpic o no, el «Keukenhof» és una realitat holandesa i una realitat que cada any, quan l'hivern mor, atrau molts milers de visitants durant el curt temps de la seva plenitud. Com un foc d'artificial el més meravellós, amaga —darrera l'esplendor de la seva curta vida— una quantitat enorme d'esforços, de suors, d'estudis. Com els tres actes d'una obra de teatre amaguen, darrera la seva curta durada, els esforços d'un autor, d'un director, d'uns actors..., només que al «Keukenhof» els actors són les flors. I filant més prim, les flors de bolb, de «ceba»: els jacints, els narcisos, els croccus, els amarilis i, sobretot, les tulipes. Aquesta flor que, gronxant-se al cim de la seva tija és, per a cadascun i per a tots els holandesos, com un crit de triomf, com un estentori visca la primavera.

Tothom coneix les tulipes. Tothom les ha vist en els nostres jardins, tothom ha admirat la bellesa de color i de forma de la seva corolla satinada, tothom ha contemplat l'elegància d'aquesta flor gronxant-se al vent.

Però les tulipes cal veure-les a Holanda i, si pot ésser, al «Keukenhof». Les tulipes i les altres flors que hem anomenat, és clar, però sobretot les tulipes.

Si anau a Holanda pel Març o per l'Abril i us arribau fins els voltants de Haarlem —cosa que jo us racomanaria— que és on s'ha centralitzat, especialment, el cultiu de la tulipa, quedareu meravellats. Hectàries i més hectàries de tulipes, milions de flors que, quasi simultàniament, han obert les seves corolles. Un gran quadre de tulipes vermelles, un altre de grogues, un altre de rosa, un altre de morat fosc com el vellut; tota una gama de matisos dins cada color i tota una gama de formes en les seves corolles. Però la vida de la flor és curta i, tot just badada la

corolla, el cultivador talla les flors per tal d'evitar que consumeixin l'aliment del seu propi bolb perquè l'exportació dels bolbs per a la sembra representa, pels holandesos, un munt de milions de florins. Les flors també es venen —és clar, tot s'aprofita— però el més important és el bolb que anirà a parar a tots els racons del món, a tots els jardins, a tots els parcs.

La sembra i cultiu de la planta, el tallar les seves flors, la recollida de bolbs, el seu embalatge, proporcionarà guanys a molta gent; des del jornalier que els arrencarà de la terra sempre humida fins el que dedica, tot l'any, a fabricar les caixes de fusta per a l'embalatge, i treball és riquesa.

Molts són els cultivadors de flors holandeses, els que dediquen les seves terres al cultiu de les flors i els seus esforços a obtenir noves i més belles varietats, i el «Keukenhof» és el resultat comú de l'esforç de tots aquests cultivadors.

Bé, i a tot això preguntareu: I què es el «Keukenhof»? Doncs bé, el «Keukenhof» és un parc, res més ni res menys que això: un parc. Però un parc que esdevé una veritable meravella i un paradís per l'enamorat de les plantes i de les flors.

Prop de la bonica vila de Hillegom, potser a una vintena de quilometres d'Amsterdam i a cinc o sis de Haarlem, hi ha el «Keukenhof».

Imagineu-vos un gran parc rodejat d'un canal pels seus quatre costats, un canal poblat d'ànecs que solquen les verdes aigües, que prenen el sol damunt l'erba més verda que mai no hàgiu vist, un canal vorejat d'arbres grandiosos de diferents espècies —del castanyer al salze—, un canal que, en un dels costats del parc sofreix una dilatació i es transforma en un petit llac. El parc, però, desborda el canal i sobreix a l'altra banda encara uns quants metres més, com si no volgués ésser cenyit i anàs a confondre's amb el camp que l'envolta.

A l'arribar ja us sobta el grandióss aparcament. Si hi arribau al ple de la temporada podreu veure centenars d'automòbils —o potser hauria de dir milers— de totes les matrícules del món, esperant pacientment que els seus propietaris acabin la visita. Al front de l'aparcament, que ocupa un dels costats més llargs del parc, l'entrada al «Keukenhof». Hi ha dues entrades més, secundàries, a altres dos dels costats del parc i, com que ací tot és previst, una oficina bancària a cada entrada per si us haguéssiu oblidat de canviar la vostra moneda.

Una vegada dintre, senderons i corriols per a endinsar-vos en el parc. No hi ha un pla preconcebut, agafau el que vulgueu i tombau per on us doni la gana: vora l'aigüa o dessota els arbres gegants, en els minúsculs turons o en les clotades, flors i més flors. Cada racó és una sorpresa pels vostres ulls, cada revolt del camí us descobreix una altra meravella, una altra perspectiva. Ací els jacints aixecant les seves compactes pinyes de flors i formant macisos de colors diferents, encerclant el peu dels arbres amb anells que cap joier no pot ni tan sols imaginar.

Arran de l'aigua els narcisos, blancs i grocs amb el botó central de la seva corolla quasi ta-

ronja, reflexen dintre el canal maragda i el tremolor de l'aigua i el bressolar del vent, poblen el canal de fugissers peixos imaginaris.

Els croccus —la més petita de les flors que s'exhibeixen al «Keukenhof»— tapissen el terra d'un altre racó amb tonalitats blavoses. Ací i allà els gegantins amarilis desplegant, al cim de sa llarga i robusta tija quatre grosses flors, de més d'un pam de diàmetre cadascuna, de colors vermellosos solcats de blanc.

En un racó del llac, i semblant una flor més, amb les llargues comes sortint de l'aigüa, un esbart de flamencs, de plomes blanques i rosades i bec llarg i corbat, us miren passar plens de indiferència...

I tulipes per tot arreu, tulipes de tots els colors si exceptuam el negre. Tulipes de corolla tancada cavalçant la tija com un ou colorejat cavalcant un brollador, d'altres amb pètals afuats i divergents que us recorden una estrella, encara d'altres amb els pètals dentats que, fins i tot, no us semblen tulipes. Cada varietat amb el seu nom: des del «Abbé Pierre» al «Zwanenburg» podreu comptar —en el catàleg on figura la llista d'algunes varietats que al «Keukenhof» son exhibides— fins a cinc-cents cinquanta i tantes, de les

quals una tan sols porta un nom relacionat amb el pare. L'anomenada justament «Keukenhof».

Una col·lecció d'escultura moderna, les peces de la qual trobareu ací i allà escampades dins el parc, acaben de fer les delícies dels amants de la forma. Escultures de Levy, de Slegers, de Cesar, de Penalba, de van Dijke, de Elderenbos. Escultures que topen amb l'espai, que l'espai mulla, que es refugien en l'espai o bé que es revoltent en contra d'ell...

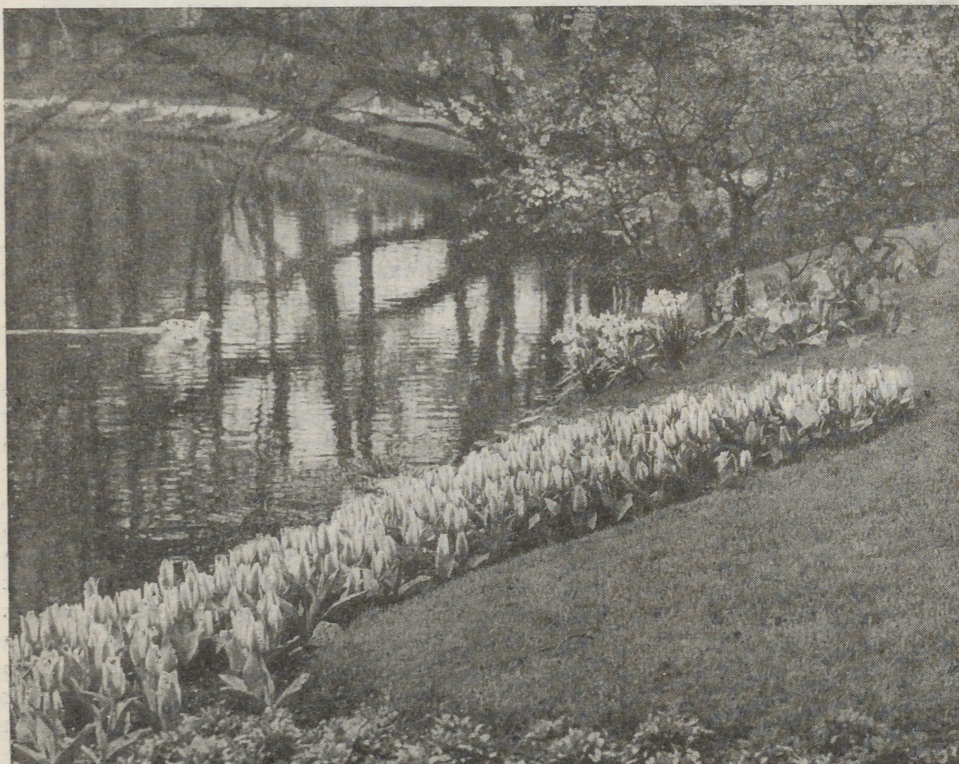
Meravella de formes i colors de les flors, meravella de forma i color dels ocells, meravella de les formes sortides de la sensibilitat de l'home. Tot això, i encara molt més, és el «Keukenhof».

Setanta vuit cultivadors de flors es reparteixen el terreny del «Keukenhof» en altres tantes parcel·les rivalitzant en bellesa, en colorit, en distribució de les plantes i cadascun, dins el seu tros de «Keukenhof», exhibeix les varietats de la seva propietat i per ell obtingudes que a vegades, representen anys d'experiències, de fecundacions artificials, esforços en els quals cadascú ha d'esser un científic i un artista. La ciència l'ajudarà a trobar el camí per arribar a la meta, a la varietat de flor que hom vol obtenir, però l'artista haurà d'haver imaginat, abans, què és el que vol, quina és la forma que ha de tenir la flor imaginada i quin color serà el més adient per aquesta forma. L'afany de competir farà que

cadascú esmoli el seu enginy i forci la seva imaginació aportant un nou guany al «Keukenhof» que és tant com dir a tots els jardins del món.

Dins el «Keukenhof», és clar, han nascut, amb el transcurs del temps els altres serveis que l'afluència de visitants demana: un restaurant perquè, si realment us interessien les flors, la visita pot durar tot el temps que vulgueu; hores o dies. Una tenda de material fotogràfic perquè pot molt ben ésser que, entusiasmat aneu disparant la vostra càmera a tort i a dret i... us trobeu sense pel·lícula. Botiga de «souvenirs» i no pas de mal gust, on comprar alguna cosa pels vostres. Una tenda de flors on poder comprar un bon ram o bé els bolbs de les varietats que més us hagin agradat per a plantar al vostre jardí, una oficina d'informació, les oficines del propi «Keukenhof», i també un altre per a la policia, hom no sap mai...

Jo sé que, malgrat els meus esforços, no us he pogut donar més que una molt lleugera idea d'aquest racó privilegiat. Hi ha coses que cal veure amb els propis ulls i el «Keukenhof» n'és una, però si mai teniu l'oportunitat d'anar-hi pel Març o bé per l'Abril, mai més no oblidareu la visita. Llarg temps després, només tancant els ulls, la vostra imaginació us durà, altra vegada, a aquesta única meravella on regnen el color i la forma, on hom es sent immersit dins una silent simfonia que per a sempre perdurarà dintre seu.

*Vora l'aigua o dessota els arbres
gegants, en els minúsculs turons
o en les clotades,*

flors i més flors...

PAGINA DE LA JOVENTUT

El jove i l'altre

per Ferran GAYÀ

El jove no és una unitat aïllada, com ho són els objectes. L'home mai en la vida pot estar tot sol. Malgrat que l'home, en uns determinats moments, està o desitja estar sol, en últim cas mai no hi arriba a estar, perquè sempre les seves empreses, la seva vida, els seus plans estan condicionats per l'altre, per la comunitat de la qual ell forma part. Rob Carballo diu: «Tots nosaltres en el fons estam codeterminats per un altre ésser. Som sempre quelcom en funció d'altri».

Es a través de l'altre que ens descobrim a nosaltres mateixos. L'altre d'on podem captar la intimitat segons sigui al matrimoni, l'amistat, les relacions pare-fill, etc. L'altre es pot dir que és el mirall de nosaltres mateixos. Les relacions del jove amb l'altre no ho són per contigüitat: viure al mateix pis, viatjar junts en el tren, trobar-se a la mateixa escola, etc. Tal volta això podrà despertar relacions amb l'altre, però cal que quedi ben clar que les relacions de les persones són essencials en els seus éssers i es produeixen quan un va cap a l'altre i en el mirall de la seva intimitat hi rep la d'aquest altre.

Lo primer que caracteritza les relacions humanes és el diàleg, que és l'estar present de l'un enfront de l'altre a través d'allò que expressa i transmet la seva paraula.

El diàleg entre els joves no té per finalitat parlar sobre allò que se'ns presenti, sinó que el seu fi és establir una comunicació en profunditat. Un diàleg sobre allò que hi ha de comú en l'un i en l'altre. Lo que hi ha de comú dins nosaltres mateixos és més que res l'ideal de la vida en general en els seus múltiples aspectes, quina esperança tenim davant ella, quins són els punts de vista de cada un sobre un determinat fet social, com porta cada un les dificultats de la vida, que en la joventut són moltes i a vegades difícils de vèncer.

Aquest diàleg no ha d'ésser un diàleg d'eti-

queta, d'alguns minuts, sinó que és una postura que prenim davant la vida; és un diàleg sense fi, que començam i recomençam sempre que se'ns doni l'ocasió o sempre que l'hauem sabut cercar.

Aquest diàleg exigeix una certa reciprocitat. El diàleg mai s'ha de convertir en un monòleg ni d'un ni de dos, sinó que tots dos han de parlar i escoltar. Deixar dir a l'altre tot el que ens té que dir, donant acolliment a les seves paraules amb la nostra comprensió.

Si tenim en compte que el diàleg és un encontre, veurem ben clar que és necessari deixar parlar l'altre, escoltar-lo fins que acabi. Si un jove no aprèn a escoltar, llavors el diàleg és impossible, perquè les persones no solen obrir les portes de la seva intimitat si no tenen l'esperança de ser escoltades.

Totes les persones tenen necessitat de manifestar allò que senten amb més o menys intensitat, i per a posseir la confiança d'una persona és necessari que ens trobi en qualsevol moment en actitud d'escoltar atentament i amb interès tot el que ella ens vol dir.

Callar, escoltar i respondre és la millor tècnica i el vertader camí per arribar a un diàleg profitós.

L'home té moltes maneres de relacionar-se amb els seus germans. Hi ha entre altres la relació economista en què l'home, corrent els anys, ha vist com juntant-se els productors, pot obtenir més rendiment que actuant cada un aïlladament. Aquesta relació no és íntima. La més important és la relació de intimitat a intimitat en què hom intercanvia el millor de si mateix, els seus ideals, els seus somnis, etc., i d'aquesta manera donant als altres, s'enriqueix.

Al jove certament li pot costar molt l'obrir-se als seus companys. Té molts de prejudicis i tem el que els altres puguin pensar d'ell. Però

cal que sàpiga que aquesta obertura a l'exterior, als altres, és del tot necessària per a un qui vol viure en plenitud la seva vida i vol fruit d'ella al màxim. L'adolescent a vegades té por d'obrir-se a l'exterior perquè tem l'haver de comprometre's; això en el fons és sempre por i egoisme que el retenen i no el deixen sortir d'ell mateix cap als altres.

Aquesta obertura a l'exterior és una de les coses que majorment denota o determina la personalitat dels nostres joves d'avui, quan és tan necessària la convivència per poder viure amb més plenitud i ajudar-nos els uns els altres.

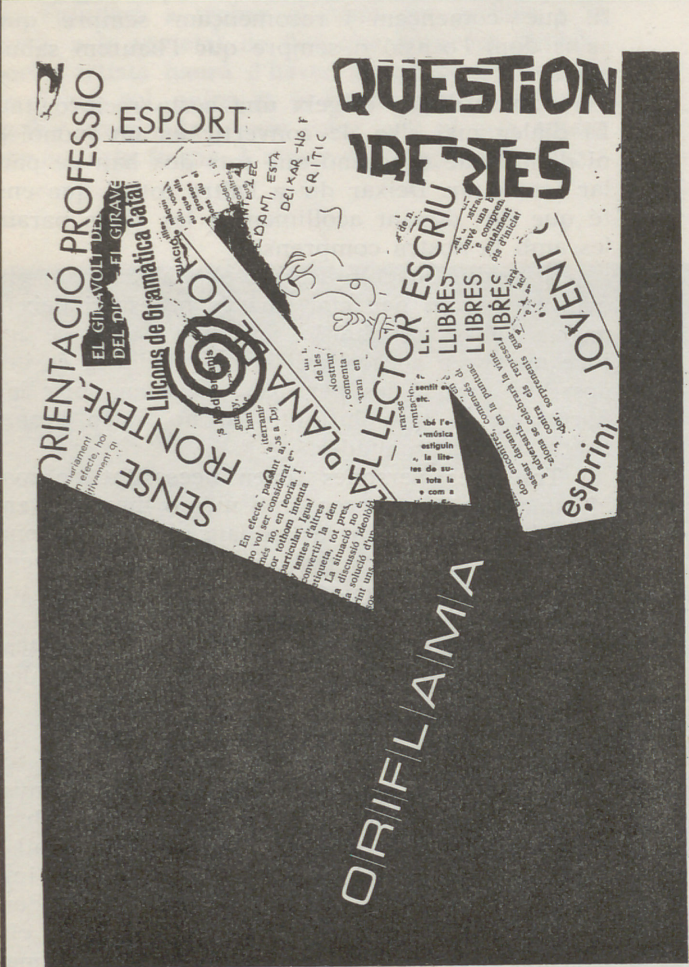
El que hem d'aconseguir és que la nostra existència —que relacionada amb els altres s'anomena coexistència— passi de la vivència a la

convivència. Hom pot molt bé viure amb els altres sense conèixer-los.

Per haver-hi convivència és necessari que cadascú surti d'ell mateix per trobar-se en una autèntica amistat.

Per conuiu autènticament és necessari sentir amb l'altre, rebre la influència de la vida de l'altre, les penes, les alegries, els dolors: alegrar-nos amb el qui està alegre i plorar amb el qui plora, ens diu Sant Pau. No tant sols hi ha que compartir els moments de tristesa, que és relativament fàcil; sinó, encara més, els moments d'alegria de l'altre.

Així, doncs, compartint la nostra vida, viurem amb més plenitud i passarem més gust de viure.

JOVE:

Saps què és
"ORIFLAMA"?

És la teva REVISTA!!!

"ORIFLAMA", la revista de la joventut de parla catalana.

Mensual.
150 pessetes l'any.
15 pessetes el número solt.

Informa-te'n en les bones Llibreries,
o demana'n un exemplar gratis de mostra a: "ORIFLAMA", apartat 48,
TORELLÓ (Barcelona).

EL MON I LA BOLLA

Poetes

La veritat, entre els homes, la tenen els poetes. (En el món de Déu la tenen els profetes). Els poetes tenen l'ànima pura, davant un món que tot ho vol avasallar amb cobdícies, mentides, farisaismes, tota classe de iniquitats. El poeta és sincer. ¿Hi ha cap poeta que digui mentides quan escriu? Honorem, entre els homes, els poetes. Perquè canten i lloen gratuïtament.

I els llibres

Un muntet de llibres devora meu sota una olivera. Els llegia al mateix temps, perquè les hores de vaga m'escassejaven, i per aquest ordre: *La plaça del diamant*, de Mercè Rodoreda; *Com un núvol lleuger*, traduccions de poesia xinesa, de Marià Manent; *Poetas griegos arcaicos*, de Joan Ferraté; i *L'Evangelí segons un de tants*, de Blai Bonet. Quina és la meva impressió? Que he llegit bon català. Què més? La resta ja l'han dita els altres, o han intentat dir-ho, i no cal repetir el mateix un pic i un altre. Hi ha coses —en aquest llibre— que no les he enteses, i me sap greu, i coses que les he enteses molt bé. Hi ha coses que m'han agradat i cosotes que no tant. ¿Caldrà dir un pic més, per altra banda, que la lírica xinesa és exquisida?

Però, per ventura el llibre més llibre de tots aquests és *La plaça del diamant*. L'heu llegit, lector benèvol? Si ho feis, no perdreu el temps. Encara hi sou d'hora, enc que ja es trobi a la tercera o quarta edició. És un llibre discretíssim, vull dir que el seu llenguatge és educat. L'estil és perfectament civilitzat. L'obra, magníficament construïda. Potser la literatura catalana —que

compta amb grans poetes— estigui mancada de bons novel·listes. Per on se perd? No ho sé. Hi ha proses catalanes impotables, amb massa sentor de vinot i de barretina. La construcció de certes novel·les és antiquada. Qui està avesat a la literatura universal, en les seves millors produccions, amb aire de cosmopolitisme, només llegeix per obligació certes proses catalanes.

Aquesta obra que ara comentam, pot contentar un gust refinat, (com és el gust dels mallorquins).

Pintura mallorquina

Podríem parlar de moltes coses, però parlem de pintura mallorquina. Podríem, per exemple, parlar de les revoltes de la joventut, però jo crec que a la joventut —que no sol tenir formació, ni experiència, ni eima— se li ha donat massa importància, se n'ha parlat massa. A qui donam massa importància i benestar, ve un dia que se'n rebel·la infaliblement.

A Mallorca hi ha pintors excel·lents, se parla de pintura amb coneixement de causa, i és un centre pictòric important. Jo tenc molt bons amics pintors, però ara parlaré d'En Dionís Bennàsser perquè encara la seva mort sobtada me té corprès, i diré —per patriotisme local perfectament justificat, objectivament justificat—, que el pintor Celià, nadiu de Sóller, mereix tots els respectes, com els té de part dels entesos i del públic. En Celià és un pintor que té molt de nervi, és un vertader creador, davant el paisatge. (Hi ha més què dir encara). En Dionís Bennàsser resumia, amb pinzell modern, tota la línia pictòrica —diré virgiliana— de certes escoles mallorquines. Però, passant endavant, arribant fins al límit poc elegant del Surrealisme sense entrar-hi, ens encisava amb aquella opulència de colors, amb aquella rica gama de tonalitats inversemblables en les quals no tenia parió. Dionís —e. p. d.— era quelcom únic. Era un poc més que un paisatgista. Era un creador d'escenes fetilleres —que no es podrien concebre sense el surrealisme—, però que no perdia el sentit de lo real.

Inolvidables, amarantes, coralls, violetes, verds submarins amb els quals Dionís celebrava una festa decorativa verament dionisiaca!

¿Diré lo que representava per mi l'enyorat amic, de tan saborosa conversa, asseguts a qualque bar de la plaça de Pollensa? Per mi, per la meva ensibilitat representava el darrer mot, en el

centre de totes les escoles, sense perdre el cap per aquest o l'altre «isme».

Biografies i altres coses

Es possible que a Eugeni d'Ors, la biografia del qual, escrita per Enric Jardí, estic llegint a estones, li haja passat això: que s'ha fet massa política entorn seu, massa polítiques. ¿No seria millor que prescindíssim d'anècdotes —uns i altres—, i ens fixàssim en les grans lliçons orsianes?

I ja que ens trobam en aquesta època, d'un gran clima intel·lectual que no crec que haja estat superat, recordem un moment la *Fundació Bernat Metge*, obra de Francesc Cambó i de Joan Estelrich. S'ha escrit, fa poc, no record on, que aquesta edició de clàssics era estantíssa, inútil, dolenta. Doncs, jo crec tot lo contrari, i ho dic, i qued ben tranquil. Si no tenguéssim aquesta col·lecció, seríem uns pobres d'esperit i no podríem parlar de tu a tu, amb els acadèmics francesos, per exemple, amb els universitaris italians o amb els professors d'Oxford. Però tenim la *Bernat Metge* i altres coses...

M. C.

○ Agricultura ○

Plantació de melicoto- ners

En Perico Gina és un obrer que treballa a una fàbrica d'un poble de l'interior de la nostra Illa. Té una rota d'un poc més d'una quarterada. La terra és mitjancera. Cada any la sembrava de faves, blat i ordi, en rotació. Tots els dies o moments que li deixava lliures la fàbrica els passava feinejant a la seva rota. Però certes feines —llaurar, sembrar, segar, batre— havia de donar-les a fer. Quan a final d'any, passava comptes, molts de pics, la treta no li bastava per pagar la feina dels altres, sense comptar la seva.

Un amic seu entès en arbres, li digué:

—Sembra-hi melicotoners i veuràs com te retrà més.

—Però un melicotoner val 40 pessetes i el pal 30, i per omplir la finca no em basten deu mil duros. Jo no puc fer aquesta bes-treta.

—Pots fer-ho d'una manera que no et costarà tant.

—Sí?

—Enguany, sense plànyer adobs químics, hi sembraràs una lleguminosa: favó, verçó, pèsols de Menorca, fenigrec, lo que vulguis o mesclat, i en estar ben florit ho enterraràs amb un tractor que llauri de quatre pams de fondària. A la tardor sembraràs les ametles...

agricultura...

—Això es farà llarg i jo voldria menjar melicotons prestet.

—Pots fer-ho d'altra manera i guanyaràs un any.

Així va fer-ho senguint els consells del seu amic. L'any 1964 quan hagué segat, que encara hi havia un poc d'humor a la terra, hi escampà vint sacs de superfosfat de calci i cinc de clorur potàssic i ho llaurà de quatre pams de fondària. Només va haver de llevar dues dotzenes de pedres d'un cantó. Amb pocs doblers quedà la finca ben preparada.

A la darrereria d'agost, que feu una bona saó, deixà la terra pulveritzada i fina amb pasades d'esterrossadors amb punxes.

Un poc abans de Sant Miquel hi escampà un sac de sulfat amònic, ho féu senyar d'un vent i l'altre, a tires dretes i paral·leles, per un bon sembrador i a cada encreuament convenient hi sembrà dues ametles dolces: no en tenia d'agres ni en cercà. Quedaren sembrades a tires que distaven quatre metres i dins la tira d'un ametler a l'altre hi havia dos metres.

A poc a poc anaren nasquent els ametlers, un avui, l'altre demà. Els primers dies de febrer, aquí on n'havien nat dos arrabassà el més magre, i aquí on no n'havia nat cap, hi sembrà dos bessons, que aviat nasqueren. Quedaren poques faltes que sembrà l'any vinent.

En ple estiu, quan acabaven de créixer n'empeltà uns quants d'escutet: l'empeltador els trobava primets, però no ho eren. Al desembre tallà la rama als empeltats, i empeltà a l'inglesa els baixos i rabassuts, tapant la muda amb un caramull de terra com si fossin ceps.

Al mateix temps esporgà els altres fins a l'altura que pogué, deixant-los un poquet de ramatge. Es cansà de tallar brots. Un quedà d'un pam de soca, l'altre de dos, l'altre de tres i l'altre de quatre o més.

Pel febrer, en bona saó posà canyes als empeltats; senzillament les féu punta amb un bon ganivet i les aficà devora, fermant a baix, perquè l'ametler aguantàs la canya i més amunt, perquè la canya aguantàs l'ametler.

A mitjan març, alguns començaren a arrufar les fulles, eren atacats per poll i encara que hi comparegué puriol qui se n'atipava, la cosa hauria acabat malament si no els hagués pulveritzat amb metaystox R. que tallà el mal en sec.

A l'estiu de 1966 va empeltar-los casi tots d'escutet; vull dir els que no havia empeltat l'any anterior. Pel desembre va tallar-los la

rama i empeltà de muda els que no havien aferrat. Més envant els posà una canya i els anà tallant els ulls que treien.

Els anà aclarint i els deixà brancar a quatre o cinc pams. A les branques dels baixos els donà un aire més per amunt. Un té dues branques, l'altre tres, l'altre quatre; no és supersticiós.

Cada any sense moll els dóna una bona rella amb arades amb pala o amb dics i molt freqüentment remena superficialment la terra, principalment en acostar-se l'estiu. No hi floreix cap herba.

Enguany, seguint els consells del seu amic hi sembrarà lleguminoses que enterrarà en florir, perquè no té fems per posar-hi.

Ara són una monada que dóna gust de veure. Ja tenen molts de melicotons. N'hi ha qui els troben espessos i li diuen que d'aquí a dos anys no hi cabran. Ell els contesta que en anar a collir els melicotons els trobarà clars i si, arriben a posar-se espessos, té un bon xorrac que talla molt.

El melicotoner és un arbre que fruita prest i molt, però és delicat —poll, caparrot, cendra, cucs, etc.— i li han de donar les medicines oportunes. D'això avui no en deim res. Du molta de feina. Si tu ets fener i vols sembrar-ne pots fer-ho, quan els tengues a punt. Amb un altre article ja te direm lo que haurà fet en Perico Gina i tu podràs fer lo mateix.

En LLORENÇ DES VELAR

ARGENTERIA D'ESTILS DIFERENTS,
ORFEBRERIA ARTÍSTICA,
ESPECIALITAT EN OBRES D'ART
RELIGIÓS

JOIERIA CODA
DE
LLUIS CODA
I CIA.

BROSSA I JAUME II
TEL. 212517
PALMA DE MALLORCA

Corderia
Català i Riutort, S. L.

Llongeta, 14 — Tel. 221761 — Palma

ART

EXPOSICIONS

CERCLE DE BELLES ARTS GRIFÉ & ESCODA

● **Caty Juan:** Ha exposat una obra prou ferma en realització i construcció, i ferma també pel seu color, composició i dibuix. La seva exposició tingué lloc durant les quinzenes darrera d'abril i primera de maig.

● **Bernat Ribot:** Un pintor ple de sensibilitat, del qual ha dit l'escultor Joan d'Abalos que «està en el seu millor moment». En els seus olis i pastels, la llum i els grisos dels timitzats copvespres de tardor pesen sota la personalitat de l'artista. Va exposar del dia 11 al 24 de maig darrer.

● **Claude Collet:** Filla del notable escultor Carles Collet, ha exposat també una col·lecció de pintures i dibuixos, d'una sòlida i rigorosa construcció. Del 25 de maig al 7 de juny.

GALERIES QUINT

● **Pau Fornés:** Després dels seus èxits obtinguts a l'extranger, ara ens ha donat ocasió de poder admirar la grandesa, l'expressivitat i l'ornemantació d'aquestes seves noves creacions.

Una exposició ben celebrada dins els medis artístics.

● **Pérez Pulido:** Pel mes de maig ens oferí una exposició digna d'admirar pel seu sentiment, delicadesa i estudi. Un conjunt de retrats on es revela una autèntica mestria.

ARIEL

● Cada parell de mesos, aquesta Galeria ens dona una col·lectiva formada pels pintors que han exposat abans individualment. La darrera celebrada, resultà interessant per la tònica de l'art que avui predomina.

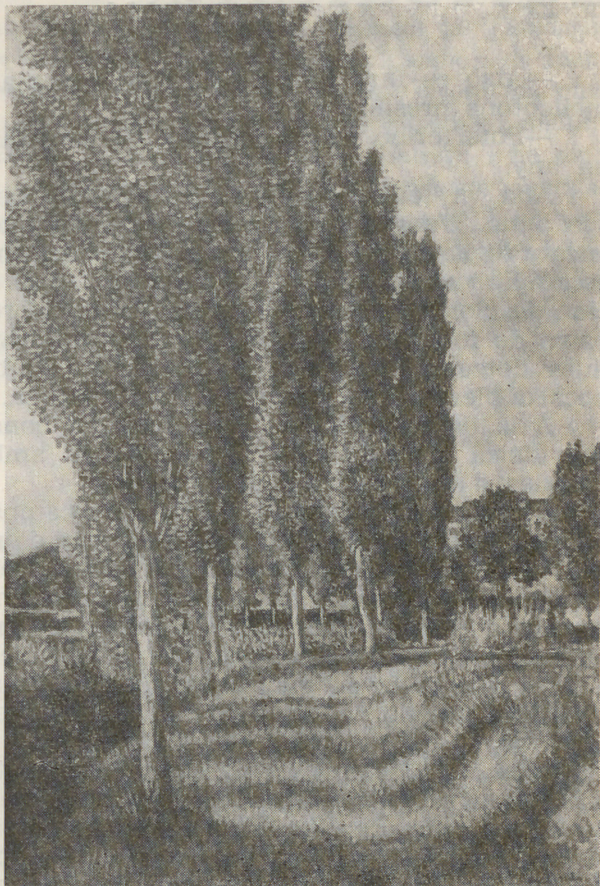
Per al vinent mes de juny té en programa una exposició del pintor català Arranz Bravo.

RACÓ DE L'ARTISTA

● **Mostra II,** grup barceloní que formen els artistes Rubiralta, Costa Samsó, Forné, Bosch Cruanyas i Virgili, units per un mateix ideal, però en forma distinta, expressen lo que senten.

En aquesta exposició celebrada al **Racó de l'Artista**, una combinació de xilografies del segle XVII i de dibuixos actuals, donen una nota feliç i original.

J.B.P.

Un paisatge de Pérez Pulido, i un retrat de Pau Fornés...

...I dues mostres
del «millor moment»
de Bernat Ribot:
els «fiords» del nostre
Torrent de Pareis,
i una visió hivernenca
d'Ariany.

MÓN DEL DISC • LA CANÇÓ

Antologia històrica de la música catalana

«Els pobles senten la necessitat de veure aplegades, en un cos unitari, les aportacions amb què els segles els han fet paulatinament allò que són. Els reculls exhaustius, els panorames històrics i les antologies en què es tradueix llur impuls, si és prou ample i prou fort per arribar a madurar en realitats, constitueixen un testimoniatge i ensems un instrument de llur presa de consciència col·lectiva davant el món. Entre nosaltres grans i nobles publicacions aconsegueixen aquesta tasca, per a molts aspectes de la nostra cultura, amb meritòria i feliç eficàcia. Restava, però, la música. Precisament la música, unida per tan íntims i delicats lligams a la vida col·lectiva».

Amb aquestes paraules comença l'explicació del per què d'aquesta Antologia. Es tracta de recollir en discos les obres que, al llarg de tots els temps, han donat els Països Catalans en el camp de la música. Així hi ha deu sèries de discos agrupades amb els noms de **La cançó, Música coral, Música instrumental, L'orgue, Música de cambra, Música escènica, Música orquestral, Música popular, Escola de Montserrat i últimes tendències**. Fins a ara hi ha publicats els discos **La Reinaxença: Cançons populars de Francesc Alió i Enric Morera** (ahmc 10.11); **Polifonia concertant del segle XVIII: solistes, cor i orquestra** (ahmc 10.23); **Juli Garreta, Pastoral i Suite en sol** (ahmc 10.71); **Robert Gerhard: Primera Simfonia i Danses de «Don Qui-**

xot» (ahmc 10.72); **Música profana a Montserrat: Concert de fagot, d'A. Viola, i Sonates per a clavicèmbal, de N. Casasnoves** (ahmc 10.91); **Cançons i danses per a piano, de Frederic Mompou** (ahmc 10.31); **L'Orgue del Vendrell** (ahmc 10.41); **L'Orgue de Maó, Literatura del segle XVIII; Antoni Soler, Freixanet, Elies i Vinyals** (ahmc 10.42); **Joan Cecerols: Missa de Difunts** (ahmc 10.92); **Cristòfor Taltabull: els seus deixebles. Cançons amb orquestra i obres pianístiques** (ahmc 10.101); i **Música actual per a flauta: Concert per a dues flutes, de X. Benguerel, i Sonatina i «Quetzalcoatl», de J. Soler** (ahmc 10.102).

Per a les gravacions s'ha comptat amb noms de la talla de Conxita Badia, Coral Sant Jordi, Antal Dorati, Escolania de Montserrat, Salvador Gratacòs, Oriol Martorell, Montserrat Martorell, Josep M. Mestres Quadreny, Frederic Mompou, Orfeó Català, Orquestra Simfònica de la BBC de Londres, Jean Pierre Rampal, Gaietà Renom, Antoni Ros Marbà, Rosa Sabater, Montserrat Torrent, Josep Trotta, etc. El President és Pau Casals i hi ha un equip de redacció amb Oriol Martorell, com a director, Antoni Ros Marbà, Antoni Valls, Matilde Salvador, Jordi Sarsanedas i Pau Valls: Entre els assessors i col·laboradors podem contar Lluís Albert, Xavier Benguerel, Montserrat Caballé, Joan Fuster, Enric Gispert, Alicia de Larrocha, Lluís M. Millet, etc., etc.

Cada disc va acompanyat de la corresponent documentació literària sobre l'autor i l'obra inclosa en el disc. Les portades, realitzades per Jordi Fornas, són magnífiques. Cada deu discos van dins una capsa especialment dissenyada. Els discos, de 30 cms., són estereos.

Amb motiu d'aquesta Antologia Pau Casals ha escrit que: «La música és una manifestació espiritual de l'ànima humana. En el nostre país, la música, tan arrelada en l'ànima del poble —creador de melodies incomparables, com la tan estimada de **El Cant dels Ocells**—, al llarg del temps ha donat al món —amb compositors, intèrprets i estudiosos— noms de gran relleu universal.

«D'aquí, que el propòsit d'aplegar en una col·lecció antològica les millors i més representatives mostres de l'art musical dels països i dels homes catalans, és una de les més lloables tasques que podia emprendre, avui dia, una casa discogràfica catalana, que per tant, mereix tota l'ajuda que des de qualsevol angle se li pugui prestar».

«Amb veritable goig faig vots perquè l'**Antologia Històrica de la Música Catalana** sigui, ben aviat, un dels monuments més representatius del nostre geni artístic». Els onze discos ja publicats crec que són una mostra clara de la magnitud, i valor, d'aquesta Antologia.

Joan MANRESA

NOVETATS

JACINTA I SAN REMO 68
DDC 111

Cançó per a tu, Tarda, No, amor i Els meus ulls, de San Remo 68. Jacinta canta aquests temes amb molta sensibilitat i encert. Jacinta és una cantant de qualitat. Potser amb temes que no fossin de «festival» es conseguiria un resultat molt millor. (9).

BELLA CIAO. XESC BOIX.
A 4 V-7

Bella ciao, Koll doo dí, Eió! Eió!, Meu Manuel i Vull ser lliure. Un bon disc d'animació amb la veu de Xesc Boix, del Grup de Folk de Barcelona. **Bella ciao i Vull ser lliure** potser són les dues cançons més interessants del disc. (9).

CARLES PASTOR
DDC 114

Memòries del meu camí, Un home se'n va i Nosaltres que vivim.

Primer disc de Carles Pastor amb tres cançons pròpies. Bons arranjaments de Ricard Miralles. (7).

L'ABAT ESCARRÉ ENS PARLA
DDC 117

L'Església en el moment actual. Una gravació feta en el Monestir de Viboldone - S. Giuliano Milanes. L'Abat Escarré explica el sentit actual de l'Església. (7).

FALSTERBO-3
A 4 V-9

Tota la tristor, Es molt tard, El cucut i Por a mar abaixo vai. Les tres primeres cançons són americanes, en adaptacions catalanes, i l'última és gallega. Un nou disc de l'interessantíssim Grup de Folk, aquesta vegada a càrrec de Falsterbo-3. (8).

MARIA PILAR
Edigsa, CM 210

El vell, El poble, Ha marxat i El cel va ennuvolar-se, quatre can-

çons de Maria Pilar amb arranjaments de Lleó Borrell. Cançons lleugeres plenes de gràcia i encant en la veu de Maria Pilar. (8).

JAUME ARNELLA
A 4 V-8

Un home mor en mi, Complantes i El dissabte a la nit, lletra de Joan Soler i música de Jaume Arnella. Les dues primeres estan gravades en directe, amb participació del públic, i la tercera dins un estudi. Excel·lent disc de folk d'aquí. Cançons d'aquí i fetes d'ara mateix. Molta naturalitat i senzillesa a la interpretació. (9).

JOAN MANUEL SERRAT.
CANÇONS TRADICIONALS
Edigsa, CM 189L

L'esperat disc de Serrat. Deu cançons populars arranjades per Antoni Ros Marbà i admirablement interpretades per Joan Manuel Serrat. Gravació estereofònica i presentació molt acurada. Un àlbum imprescindible per a qualsevol discoteca de qualitat. (10).

ENRIC VIDAL
Concèntric, 45.705 A

Balada de Bonnie & Clyde i Paraules. Dues cançons de màxima actualitat en versions catalanes. Un pas de normalitat dins la nostra discografia. Bona interpretació d'Enric Vidal, un nou element per a la normalització de la nostra cançó. (8).

GUILLERMINA MOTTA
Concèntric, 45.704 A

Calla, fill, no hi pensis i Assaig de càntic en el temple, dues cançons del LP «Guillermina Show» ara novament gravades i publicades en un «singel» a l'alcanç d'un públic molt ample. Magnífica interpretació i eficaç acompanyament de guitarra. (9).

MIQUEL CORS
DDC 115

No et capfiquis, ja està fet, Noia negra, el dia que el vaixell vindrà i Es molt tard, massa tard. Quatre temes del folklore d'Amèrica, les

dues primeres amb arranjaments de Ricard Miralles i les altres dues de Francesc Burrull. Miquel Cors, universitari, ens ofereix una interpretació ben convincent, servida amb uns arranjaments de qualitat. Bon disc. (9).

JOSEP M. ANDREU
DDC 113

Se'n va anar, Si un dia sóc terra, Com el vent i L'arbre, amb arranjaments de Lleó Borrell. Un disc de la col·lecció «Els poetes diuen les seves cançons». Una peça interessant. Ara es poden escoltar les cançons en la veu del seu creador. Una sèrie de discos que hauria de continuar. (8).

DOLORS LAFFITTE.
CANÇONS OCCITANES
Concèntric, 6068-UC

Carrers segueixo, Llegenda de dolor, Aquí i Cançó del mariner que volia riure. Cançons de Robert Lafont i Gui Broglia, adaptades per Josep M. Espinàs i arranjaments de Francesc Burrull. Un bon exemple de la cultura occitana. Dolors Laffitte ens presenta unes interpretacions molt acceptables i agradables d'escoltar. (8).

DOS + UN
DDC 112

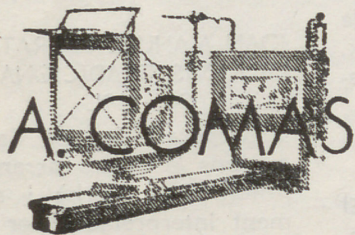
Caminant per la platja, Per què, Pluja i Insomni. El **Dos + Un** és un conjunt d'autors-intèrprets que presenta el seu primer disc. Aquesta primera sortida ja promet una carrera molt interessant per aquest tres elements, joves i joves, de la cançó. Un disc molt agradable i de qualitat. (8).

SARDANES PER A DUES COBLES I TIMBALES
CANI-5-S

Dotze sardanes per a dues cobles i timbales gravades per les cobles Selvatana i Montgrins i, per altra part, per la Meravella i Caravana. La direcció musical a càrrec de Lluís Ferrer, Josep Valero, Josep M. Ruera i F. Martínez Comín. La portada ha estat realitzada per Picasso. Un LP de gran qualitat. Aquestes sardanes, escrites per a dues cobles i potser poc conegudes, ara ens són servides d'una manera extraordinària, per part de gravació com per interpretació. (9).

J. M.

Fotogravats

Reproducció de transparències en color
Missió, 61 interior - Tel. 213952 - Palma

Banderins

SALMA

Escuts, insígnies i calcomanies

Eusebi Estada, 150 - 2.^{on} - 1.^a

Telèf. 252633

PALMA DE MALLORCA

Electrofil

AISLANTS - CONDUCTORS - TERMOELECTRICITAT

Bartomeu Ferrà, 4 - Telèfon 21 42 55 - PALMA DE MALLORCA

ACAMPADA.

Petita guia del viatger actiu

Consideracions finals

Avui acabam amb la relació d'elements amb què servir-nos per a conèixer i comprendre el país que visitam. En la passada edició ens quedaren per assenyalar els següents:

La vida industrial.—Entenent que les grans aglomeracions industrials escapen al propòsit d'aquesta *Petita Guia*, recordarem, però, que en una forma més o manco definida, també les petites poblacions presenten qualque manifestació industrial. ¿Quines són aquestes indústries que viuen en el país? Indústria d'acord amb la riquesa del país i indústria de casualitat. D'on ve la mà d'obra? Cases dels obrers.

La circulació.—No existeixen països tancats. L'home no pot viure aïllat; necessita l'intercanvi: d'això neix la circulació. No oblidem de fixar-nos en les carreteres, els camins els carrers de les poblacions en relació al paviment, conservació, senyalització i possibilitats que ofereixen als vehicles. Carros, cotxes, camions, autocars... Mercats: dates dels mercats, mercats de bestiar, mercats de productes. ¿Estam en una zona de bestiar transhumant? Fixem-nos en les regles curioses de la transhumància a la muntanya. Si la regió reb i exporta mercaderies, ¿ho fa majorment per ferrocarril o per carretera? Cerquem quins són els productes que s'importen i quins els que s'exporten. Turisme: ¿quin paper hi ocupa en aquest país?

La vida de pesca.—Existeix una marcada tendència a identificar les excursions amb les muntanyes i les terres d'endins. No tant sovint les coses del litoral mereixen l'atenció dels excursionistes. Proveu d'atracar-vos als poblets mariners, i, si sabeu observar, hi trobareu moltíssims motius d'interés: pesca al litoral, pesca llunyana i d'altura; pesca damunt l'arena: ostres moluscs... Manera de viure dels pescadors: la seva casa; calendari de les seves ocupacions. Tipus de barques i enginys diversos de pesca. La venda del peix. Mercats pròxims i llunyans. El transport del peix a les ciutats de l'interior...

Finalment, senyalar aquestes consideracions:

1) Importància de la primera presa de contacte amb el país, necessitat d'una visió de conjunt poc després d'arribar. En relació a les primeres descobertes, valor de les primeres conviccions.

2) Seguir una tàctica en les excursions. Per exemple: organitzar-les per a conèixer l'habitatge, per assistir a un mercat, per comprendre el treball del camp en una collita determinada (la vermada, la sega, la patata, etc.), per estudiar el riu, per visitar un monument històric o arquitectònic... Si la sortida s'ha preparat en grup, és bo distribuir-se en equips d'estudi.

3) Importància de la conversa. Cal saber esser una persona que parla amb simplicitat, i que no es mostra distant. Per a vèncer la dificultat d'entrar en una primera relació, de trencar la desconfiança, existeixen alguns petits «trucs» que acostumen a anar bé:

Facem servir la pluja per demanar aixopluc.

Cerquem alguna dificultat nostra com a pretext per demanar ajuda: el rebentament de la bicicleta, haver acabat el pa, l'oli o qualche altre ingredient fàcil de donar; la necessitat de demanar fil i agulla per a cosir un esquinç; «mistos», etc.

4) Prendre notes, i, al vespre, reunir el conjunt en forma més ordenada aprofitant que el record és recent, i destriar les que són dubtoses i caldrà comprovar l'endemà. Determinar, tot el grup, en comú, la progressió en el coneixement del país.

5) Habituar-se a fer petits dibuixos i croquis. El croquis de perfil simplifica els paisatges; dibuixos i plànols de les cases, dels pobles, de les barques...; fotografies artístiques i documentals.

6) Tenir sempre la idea de l'evolució: com eren abans les coses (recerca de la casa més vella, del poble més vell...); projecció i orientació futura del país en forma d'aquesta dinàmica, no estadística. Captar la lluita que porta un país en el curs dels segles, el perill d'un país com el perill d'un individu col·locat entre la prosperitat i la ruïna.

7) L'estudi d'un país ha d'ensenyar l'esforç dels homes: fraternitat dels homes en el seu treball; la tasca dels homes instal·lada en un quadre natural; el treball de l'home, tan petit, enfront de la naturalesa, tan gran: treball enfront del riu, la muntanya, el bosc, el mar. Però també el que no ha fet encara: contra les inundacions, les glaçades... Meditar: orgull i humilitat de l'obra humana damunt la terra.

Josep M. MAGRINYA

CORRESPONDÈNCIA

Contestam la lletra de B. C. F. apareguda al número de maig, en la que ens demanava qualche norma per combatre el fred i el cansament, i conèixer l'alimentació més adequada per les sortides llargues.

La millor roba d'abric és la lleugera i calenta, de posar i treure, amb preferència de colors vius. Els anoraks, avui que són moda, resulten extraordinàriament apropiats, perquè són calents, lleugers i impermeables, encara que heu de posar molta atenció al foc per la facilitat amb que crema el nylon. Els colors vius se demanen per no confondre's amb el terreny i la vegetació. Calcetins de llana: de nylon no, perquè produeixen bòfegues fàcilment. Les botes ben cordades, amb sola de goma estriada per notar més poc els desnivells i les pedres, i, a esser possible, la cobertura de pell. **La pell i el cuir són permeables a l'aire i impermeables a l'aigua**, protegint d'aquesta manera el peu, el qual pot respirar i no té humitat. Recordau-vos de no estrenar mai les botes el mateix dia de l'excursió.

Respecte al cansament podem assenyalar normes generals de marxa. Procurau no caminar més de set hores en una mateixa tirada. No duguieu pes excessiu, un màxim de 7 - 8 quilos les al·lotes, i 8 - 9 els al·lots. Durant les hores que siguin precises caminar, no faceu aturades llargues ni menjades fortes: cada dues hores i mitja o tres, feis pauses de 20 o 25 minuts per menjar coses de fàcil digestió i de moltes calories: xocolata, sucre amb llimona, «toast» amb mantega i «salsichón», «fuet», etc. Són aliments de gran poder

nutritiu i que pesen poc dins la motxila. La menjada forta l'heu de fer quan disposeu de temps pel repòs, al manco dues hores. Convé més avançar o retrassar l'hora d'aquesta menjada que perdre l'oportunitat del repòs. Lluny de descansar, les pauses excessives fatiguen, perquè cada pic que ens aturam es descompon l'equilibri d'un cos en marxa. Cal caminar amb regularitat, sense frissar ni massa lent, conservant el mateix ritme en l'ascens com en la devallada. És important remarcar això, perquè és freqüent arribar a dalt bufant i devallar corrent...

Si les hores de caminada han d'esser moltes, recomanem prendre una mica de bicarbonat abans de partir, i també en haver acabat la tirada. El bicarbonat elimina l'àcid làctic que s'acumula als músculs i produeix les «agulletes».

Per alleugerir el pes de les motxiles teniu la precaució de repartir entre tots les coses que sigui possible usar en comú: una o dues destrals i piolets per tot el grup, un sol botiquí, un sol paquet de sucre i de pa torrat («toasts»), així com un «salsichón», i fins una sola pastilla de sabó i tub de pasta per les dents quan les sortides siguin de varis dies... Estudiant les necessitats i el material, és possible eliminar molt de pes si se segueix aquest criteri.

Finalment recalcam que les al·lotes no tenen la mateixa capacitat que els al·lots per fer esforços sobtats, però tenen la constància de l'esforç mesurat, i, per tant, potser suporten millor les llargues caminades quan estableixen el seu ritme de marxa.

Paquita BOSCH

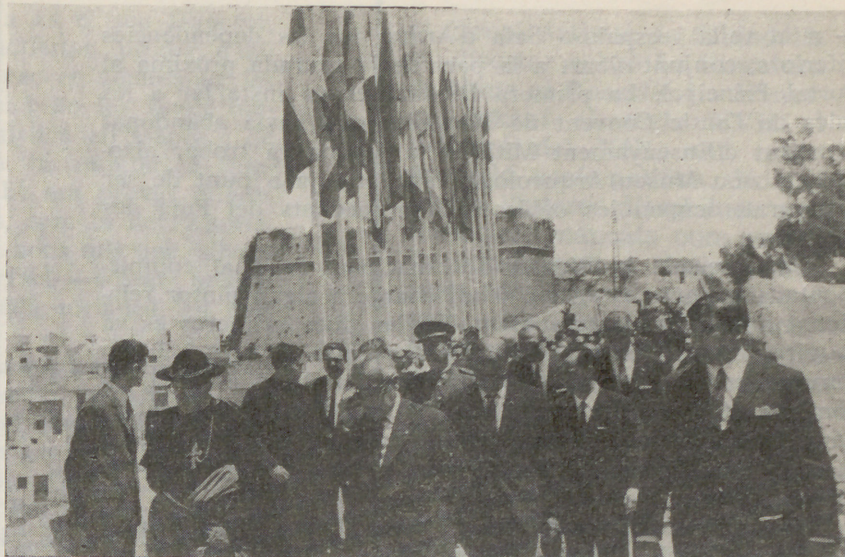
rosa dels VENTS

D'EIVISSA

LA III BIENNAL INTERNACIONAL D'ART I ALTRES

L'art ha estat present de llevant a ponent d'Eivissa en aquest mes de maig. Totes les sales d'exposicions, a Vila i a Sant Antoni, ja tenen obertes les seves portes i ens han ofert escollides mostres de la pintura que es produeix a l'illa. I també la Biennial Internacional d'Art, en la seva tercera manifestació, ha triat el maig per a la seva solemne obertura. Les dues primeres Biennals —anys 1964 i 1966— es varen celebrar durant la tardor i el període d'exhibició de les obres seleccionades era més breu. La d'enguany, amb evident encert romandrà oberta des del 25 de maig, en què es va inaugurar, fins al 12 d'octubre, en què tindran lloc els actes de clausura. Estarà més temps oberta, doncs, i en època en què la població de l'illa es multiplica amb el turisme. La inauguració estricta, de retòric ritual, fou precedida per un pregó a càrrec d'Enrique Azcoaga; l'han acompanyada altres actes oficials i seran el seu seguici diverses activitats culturals, algunes importants, paral·leles a l'exposició. Ja se sap, d'altra banda, que aquestes celebracions suposen l'assistència de personalitats de diferents graus i sectors, la presència de periodistes d'importants diaris i la intervenció del testimoniatge dels mitjans visuals i auditius de difusió.

Unes altres novetats, respecte als anys anteriors, ha suposat aquesta considerable manifestació artística, que comprèn arquitectura, pintura, dibuix, gravat, escultura i arts sumptuàries, sota el nom de III Biennial Internacional d'Art Universitari d'Eivissa. Hem vist molt d'art jove d'alguns països mediterranis i hispano-americans. La premsa ens diu que hi ha 1.200 obres de 500 participants, corresponents a 18 països. Aquestes obres han trobat un lloc escaient —sembla que de caràcter més permanent que abans

La inauguració estricta, de retòric ritual...

EXPOSICIONS

*El segon premi d'escultura
guanyat per Miquel Mari Torres*

D'Eivissa...

— a la vella i espaiosa Sala d'Armes i a les dependències inferiors, conjunt situat a la part de la murada pròxima al Portal Principal. La primera Biennial es va instal·lar a les sales de l'antic Convent de Dominics que havia abandonat l'Institut d'Ensenyament Mitjà, i la segona va trobar aixopluc al nou Museu Arqueològic, que ara, ja a punt de ser inaugurat, ocupen les col·leccions procedents del Puig des Molins.

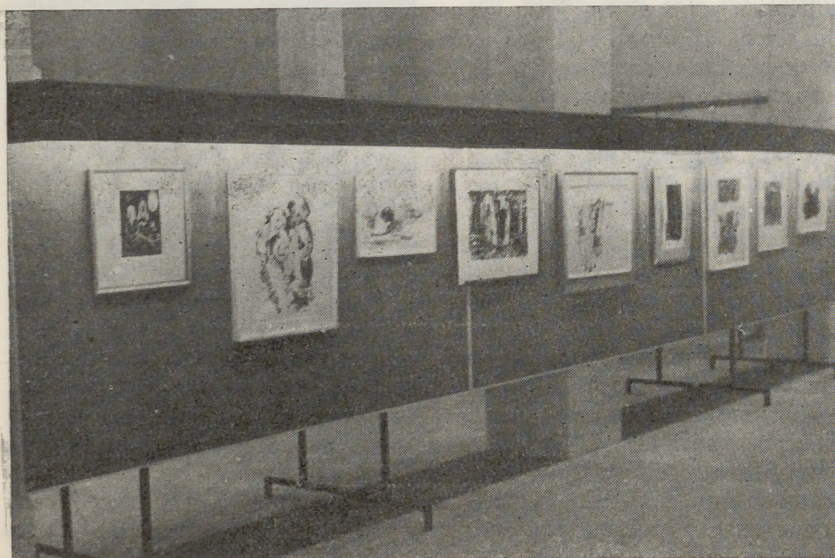
Cada vegada la Biennial Internacional ha anat complementada per una exposició d'homenatge a algun pintor relacionat amb l'illa, ja traspasat. En les dues primeres es va reunir part de l'obra dels eivissencs Narcís Puget i Josep Tarrés. Ara se'ns mostra, a l'edifici restaurat de la Cúria, un conjunt d'obres representatives del notable pintor català Laureà Barrau, que durant tants d'anys va pintar al poble llivantí de l'illa, Santa Eulàlia, on va morir i té un petit museu.

Un Jurat internacional ha concedit el Gran Premi de la Biennial —Medalla d'Or i 30.000 pessetes— al pintor xilè Luís Humberto Pérez. El Perú fou recompensat pel conjunt de la seva aportació. Només afegirem, quant a les altres medalles i als premis de les diferents seccions, que el segon premi d'escultura, amb Medalla de Bronze i 15.000 pessetes, ha correspost a l'eivissenc Miquel Marí Torres. També en les anteriors Biennals fou recompensat algun eivissenc; en la primera Pilar Villangómez obtingué el premi de pintura femenina i en la segona Vicent Calbet va merèixer el primer premi de pintura.

Tot i que es tracti d'una exposició d'artistes joves, s'observa en moltes obres una notable perfecció. I si no sempre s'aconsegueix el grau de maduresa que sols més endavant assoliran els més prometedors expositors, el conjunt que se'ns mostra permet considerar les últimes tendències, entre les quals la joventut s'orienta amb una especial sensibilitat.

Sempre s'ha de buscar, en aquestes costoses i complicades empreses, la persona que les concep i les mou. En la

Una de les sales d'exposicions instal·lada al Baluard de Santa Llúcia

DE MENORCA

● Per la Diada del Llibre, el diari insular MENORCA va fer una petita enquesta entre els llibreters de Maó per tal de veure què llegeixen els menorquins. No és pas gaire afa-lagador el resultat, de totes maneres més que les lectures dels menorquins s'hi reflectien les compres dels maonesos. Pel que ens interessa hi havia una conclusió unànime; Menorca ofereix una molt migrada bibliografia menorquina. El dissabte 27 d'abril es va fer, per obra de Joventuts Musicals amb combinació amb els llibreters maonesos, un assaig de venda de llibres al carrer —es fa cada any—, i el llibre català i mallorquí hi tenia un lloc respectable en l'exposició i en la venda. A Ciutadella va succeir la mateixa cosa però no en diferit, sinó el mateix dia del Llibre.

● Seguint el «Curs de Societat i d'Educació» organitzat per Joventuts Musicals de Menorca, el 4 de maig el professor Antoni Jutglar va disertar a l'Ateneu de Maó sobre el tema **Societat i Educació**. Va establir un paralelisme societat-família per a rebutjar els sistemes paternalistes que en certs aspectes de la vida actual ja no tenen motius de ser. La conferència va anar seguida d'un animat col·loqui no exempt de diversitat d'opinions.

● Jordi Carbonell ha tornat venir per Menorca (semblarà reiteratiu, però va venir convidat per Joventuts Musicals) i va donar conferències. El divendres dia 17 a l'Ateneu de Maó va parlar de **Antoni Febrer i Cardona** i el mallorquí comte d'**Ayamans**, dues figures de la Il·lustració. El dia 18

D'Eivissa...

Biennal Internacional d'Eivissa l'ànima és el seu Director, Florenci Arnan, català d'inacabable activitat, pròdig d'iniciatives, ric en dots d'organitzador, eficaç en aconseguir les necessàries col·laboracions. En l'exercici de les seves funcions i sobre la base de l'activitat artística eivissenca i de les possibilitats que avui ofereix l'illa, ha muntat la complexa obra i li ha donat continuïtat. El seu provat interès per l'illa ha trobat ajudes destacables, com la de l'Ajuntament d'Eivissa. Molta de gent veu amb bons ulls que, alhora que una obra cultural prestigiosa, es faci —costat pràctic ben interessant— un poc de propaganda turística, en més d'una direcció.

El mateix dia que la Biennal, s'inaugurava, a la Sala Vallribera de Sant Antoni, una exposició remarcable per tots conceptes, molt important dins el moviment pictòric eivissenc. El pintor, Vicent Calbet, és encara ben jove, però ja pot recordar un considerable seguit d'exposicions individuals —Eivissa, Sant Antoni, Palma, Barcelona, Hamburg, Estocolm— i la seva participació en algunes de col·lectives. En la Nacional d'Art Jove (Madrid, 1960), als seus vint-i-un anys, ja fou distingit amb una medalla, i hem mencionat el primer premi de pintura que va obtenir a la Biennal Internacional de 1966. Des del començament mostrava una seguretat i una inquietud que l'han conduït a la plenitud que ofereix en els olis i ceres de l'actual exposició, extensa, completa i rigorosa. La màgia fantasmal i el recòndit lirisme del pintor expressen llur realitat amb una evidència pictòrica alhora enèrgica i subtil. Aquest art tan personal continua la vitalitat de la pintura eivissenca dins una trajectòria de la qual ara esmentarem els noms de Narcís Puget i Antoni Mari Ribas.

Aquest últim, al mateix temps, exposava particularment, des de l'altura de la seva maduresa, una col·lecció dels seus dibuixos profunds, i Ferrer Guasch, a Ebusus, mostrava les peculiars formes arquitectòniques, amb la transparència i lluminositat que sap infondre als blancs. També s'obria la sala d'exposicions de la Caixa de Pensions, amb un conjunt de dibuixos del gallec Tony Rivas, ben conegut a les illes.

M. V.

DE MALLORCA

● Josep Mascaró Pasarius és un intel·lectual ple de dinamisme i d'activitat. Es també un home del dia, un home que esdevé notícia.

Darrerament, el diumenge dia 12 de maig li fou dedicat un homenatge per iniciativa de la benemèrita Societat Arqueològica de Mallorca. L'acte tingué lloc a la sala gran dels menjadors del Cercle Mallorquí, amb assistència de nombroses personalitats de l'art, les lletres i el saber de Mallorca.

Hi figurava també una representació ben distingida de l'illa de Menorca d'on és originari el senyor Mascaró Pasarius. L'acompanyaren en la presidència, la seva senyora esposa, don Joan Pons i Marquès com a president de la Societat Arqueològica de Mallorca, don Joan Llabrés, historiador i secretari general del Govern Civil de les nostres Illes, don Josep Enseñat, secretari general del Cercle Mallorquí i procurador a les Corts, i altres il·lustres personalitats. L'esmentat senyor Pons i Marquès

De Menorca...

al Círcol Artístic de Ciutadella va disertar sobre **La literatura catalana al Rosselló i a Menorca durant el segle XVIII i principi del XIX, una interpretació socio-política**. No cal dir de l'interès d'ambdues conferències, mancats com estam de coneixements històrico-literaris de l'època tractada. A més, les dues conferències duen un lligam cultural entre països tan inversemblantment allunyats com els indrets de l'antic regne de Mallorca. L'alt nivell intel·lectual del conferenciant va estar sempre a l'abast d'uns auditoris en els quals de cada dia —per bé que no sempre al ritme desitjable— creixen per a escoltar temes pertanyents a la cultura del país.

A. M.

pronuncià un discurs d'ofrena, i feren també ús de la paraula el professor Giovanni Lilliu de la Universitat de Cagliari a l'illa de Sardenya, i el poeta Guillem Colom. Finalment li fou entregada una artística placa, obsequi de la Societat Arqueològica de Mallorca, que el senyor Mascaró Pasarius va agrair amb unes paraules finals.

● L'Aula de Novella, d'una tan brillant trajectòria intel·lectual, ha celebrat entre altres, una conferència de Joan Sales, el 14 de maig passat, sobre el tema **L'editor i els novel·listes catalans**.

Darrerament, amb motiu d'una altra conferència d'Antoni Serra, que resultà accidentada, sembla haver suspès les seves activitats i deixà sense efecte la que havia de tenir lloc a càrrec del gran escriptor valencià Joan Fuster.

● La famosa cella de Chopin, a Valldemossa, esdevé cada dia més un lloc de peregrinació dels artistes i dels viatgers somniosos d'arreu el món; reliquiari de records personals del gran músic

de Polònia que cultiva amb cura i delicat esment la senyora Anna vídua de Bartomeu Ferrà.

Amb motiu de celebrar-se enguany el 130 aniversari de l'estada de Frederic Chopin a la cartoixa de Valldemossa, el passat mes de maig s'hi celebrà un acte de notable relleu que consistí amb una conferència del crític francès Claude Rostand, i un concert a càrrec de Samson François —estrenant-hi un gran piano de coa «Steinway»—, el qual interpretà l'obra del célebre músic: sis Preludis, Sonata núm. 2, Nocturn núm. 3 en si major, i Scherzo núm. 2 en si bemol menor. Narcís Yepes tancà el concert amb un programa d'Albéniz, Falla i Granados.

- Una notícia que no podem estar-nos de recollir: Marià Manent, l'exquisit poeta de Barcelona que va mantenir relacions de bona amistat amb els mallorquins Alcover i Costa, ha estat lloretjat amb el premi **La Lletra d'Or** de la crítica catalana pel seu llibre de poesia xinesa **Com un núvol lleuger** que ressenyarem a la revista LLUC del passat mes de gener.

- Manuel Andreu Fontirroig, poeta mallorquí avui resident a Barcelona, ha estat lloretjat també als Jocs Florals de Barcelona amb un premi extraordinari, pel seu poema **Migdia d'estiu**, que duia el lema «Platja mallorquina».

- Campos, una Vila assolada i fecunda del nostre pla de Mallorca, prepara enguany el seu **Tercer Cicle de Conferències** per al vinent mes d'agost. Ànima d'aquest moviment cultural que de fa alguns anys s'esdevé a Campos, és el jove poeta Damià Huguet, qui, en unes manifestacions ha declarat que hi prendran part els escriptors i poetes Baltasar Porcel, Aina Moll, Jaume Vidal Alcover, Gabriel Janer Manilla, mossèn Joan Roig i Montserrat, i Bernat Vidal i Tomàs. Sembla també que el Cicle es desenrotllarà sobre la temàtica —tan suggerent i prometedora— **Distanciacions de Mallorca amb Catalunya**.

- L'Editorial Moll ha tret a llum el volum 93 de la simpàtica Biblioteca «Les Illes d'or»: **Antologia poètica** de Tomàs Aguiló, triada i prologada per Josep M. Llompart. Un llibret que farà, sens dubte, les delícies del públic mitjà de Mallorca.

- I encara l'Editorial Moll anuncia haver acabat d'imprimir —en la seva nova edició— el primer volum del magne **Diccionari** d'Alcover-Moll, amb el qual queda culminada una obra que és fruit de més de seixanta anys d'esforços d'un gran nombre de persones.

- Sabem també que està en curs d'edició a la Biblioteca «Les Illes d'or», la novel·la pòstuma de Gabriel Cortès, **L'altre camí**, que assolí el Premi «Mossèn Llorenç Riber» al Certamen Literari celebrat al Santuari de Lluc per la Diada del 1966.

DE BARCELONA

El mes de maig és el mes dels consells d'administració extraordinaris, de les grans assemblees generals d'accionistes de les societats anònimes. Solen, o solien, ésser uns actes tremendament avorrits, en els quals tot està aprovat per endavant. Els accionistes desenfeinats, que han obert les orelles i els ulls quan l'anàlisi de la compte de **Pèrdis y Gancians**, solen, o solien, estar mig condormits quan la lectura de la memòria i no participaven al torn dels **Ruegos y preguntas**. A causa d'aquesta conducta irreprotxable, al finalitzar l'acte, eren convidats a un refrigeri. I així fin l'any que ve.

El fet és que enguany hi hagué assemblees molt agitada. La premsa n'ha parlat. És un símptoma demostratiu que les coses no acaben d'anar bé, malgrat que des de Madrid diguin que la reactivació econòmica és un fet. No sempre Madrid i Barcelona han opinat el mateix. Dues grans societats

anònimes, tal volta les més importants d'aquesta ciutat, la centenària **La maquinària terrestre y marítima** i la casa **Cros**, aquest any no han pagat dividend als accionistes. És un símptoma a tenir en compte. La casa **Cros** l'any 1966 va tenir uns beneficis per un valor superior als tres cents milions de pessetes, i l'any 1967 sols disset milions. Han d'anar molt malament les coses perquè la corba doni aquesta baixada.

Al nostre temps s'ha posat de moda que sols els economistes poden parlar d'economia. El qui no és economista titulat quasi sempre diu dois, segons m'expliquen els meus amics entesos. Jo, doncs, no us parlaré dels complicats problemes macroeconòmics i microeconòmics que el que explica planteja. En canvi el que sí us diré és que juntament amb la crisi de les grans societats, s'espera un augment d'un sis per cent en el cost de vida; que els beneficis reals de les empreses seguiran augmentant; que la comercialització dels productes manufacturats sofreix, per manca de consum, un greu estancament. Que els sous no seran desbloquejats; que determinats sectors de la producció no rendeixen. Aquests són fets objectius que la premsa ens conta. La crisi però no és tan profunda com per pensar amb un cataclisme. Jo diria que la crisi que sofrim aquí és de conceptes. M'explicaré.

Un fet molt evident és que el concepte clàssic de societat anònima està desprestigiada. ¿Com pot un senyor conseller, dins el temps que vivim, participar al mateix temps de 34 societats diferents? Està preparat per «aconsellar» a totes elles? Per altra banda aquest senyor normalment sol ésser més vell que jove; quasi sempre un autodidacte en matèries financeres i econòmiques: va rebre l'herència dels seus avantpassats. Dels moderns sistemes de gestació empresarial no en sol tenir idea, no té temps d'estudiar. Avui, dins els països capdavaners, les empreses s'organitzen al marge de la propietat privada de les accions. Vull dir, que més important que aquest dret subjectiu, hi ha la necessitat

de mantenir l'empresa com un esglaió de la riquesa nacional, com una petita comunitat on els obrers tenen tants de drets com els empresaris. Per altra banda, les diàries innovacions tècniques fan que els sistemes competius siguin terriblement delicats. Avui les empreses, per alguns sociòlegs, són organitzacions regides per un quadre d'especialistes que han substituït al clàssic consell d'administració. Aquí encara és més important un conseller que un economista.

Un altre problema que la premsa ha clarificat és el dels obstacles administratius. El que un empresari de Barcelona hagi sempre d'estar pendent dels aires i humors que imperin per Madrid, dificulta enormement una planificació de la producció a nivell empresarial. He assistit a una sèrie de conferències on aquest problema ha estat el primer en ésser

notificat: sense descentralització econòmica el necessari dinamisme davant les decisions i previsions quedarà mutilat. Enguany s'ha anat formant, lentament, un estat d'opinió a favor d'aconseguir una regionalització de l'economia. Però ja en parlaré un altre dia.

Un altre problema que és necessari plantejar aquí és el de l'atomització de les empreses. Greu i vell problema, que tots els economistes han denunciat. Per tot el món la tendència és la concentració, sobre tot dins el Mercat Comú, per estalviar esforços d'investigació i esmerçaments. Aquí hi ha sectors productius, com el textíl, miniatomitzats. L'individualisme de l'empresari català es manifest. Sols us donaré xifres d'un sector tan important com és la banca regional catalana. Dins el Principat hi ha vint-i-quatre bancs diferents. Tots plegats, vénen a ocupar el setè lloc, dins l'ordre general es-

panyol i des del punt de vista del total depositat pels clients. Lògicament, les més importants fonts de financiació surten del bancs que no són catalans.

Acabaré aquesta crònica amb unes paraules que em feren reflexionar. Són d'un dels més importants financers de Madrid, el senyor Villalonga, president del Banc Central: «...a pesar de la gran riquesa de Cataluña, yo creo que los presidentes de los grandes bancos de España tenemos más influencia en las cosas de Cataluña que cualquier catalán, por elevada que sea su potencia».

Catalunya viu un temps de crisi, una perspectiva de crisi, que afecta als conceptes tradicionals. Sembla que ha arribat l'hora d'un total replantejament, si és que dins aquest món nou que s'entrevéu, vol donar testimoni de la seva personalitat.

HESPERUS

El Racó d'En Descalç

— Contràriament a una opinió molt difosa —d'una manera especial, és clar, entre els benpensants— crec que la joventut d'avui és molt millor que la dels vints, els trentes o els quarantes. Més sana, més oberta, més generosa. Que té el cap molt més clar i una voluntat molt més comunitària.

— Sí, ja se sap, totes les comparacions són odioses i totes les generalitzacions perilloses. Tanmateix, gosaré dirvos que jo no me sent gens orgullós de la meva.

— Es possible, com ens repeteix fins a saturar-nos l'inconscient la televisió —aquesta institució «informadora»— que la joventut actual se prepara més, però no és això el que m'interessa subratllar ara.

— El joventut d'avui no està disposat a passar per moltes coses per les quals hem passat nosaltres, de grat o per força. La joventut d'ara no està disposada a acceptar més romanços. I això és molt positiu. La joventut està farta d'aliena-

cions. No li aneu amb històries. No n'escoltarà cap més.

— Era necessari que hi arribàssim. La llàstima és que no hi hàgim arribat més prest. Qualque dia ens demanaran comptes, en aquest sentit. I amb raó. I no ens serà fàcil excusar-nos. Invocarem les circumstàncies, l'ambient, tants de factors contraris; al final, però, haurem d'acalar el cap.

— Tenen dret a demanar-nos comptes. Tenen dret a demanar-nos perquè no els hi hem deixat un món millor, perquè hem pogut tan poca cosa, perquè no hem fet ni això ni allò. La joventut té dret a demanar-nos-ho tot. La joventut és l'únic tribunal de la Història.

— En contra de Llorenç Vilalonga, Mestre sense deixebles, esperit cultivadíssim que contempla el pas del temps amb innegable pessimisme — per altra banda, i encara que no se sàpiga com s'hauria de saber, sens dubte el valor literari més important de les Illes i un dels més importants de tota Catalunya—, crec que la joventut sempre té la raó. Fins i tot quan «s'equivoca». Ens agradi o no ens agradi.

— Un vespre, fa més d'un any, a Campos, en Francesc Moll cridava la meua atenció sobre la importància del moviment «Hippy», com quelcom extraordinàriament simptomàtic. Me va semblar que exagerava, que no hi havia tant per tant. Ara me don compte que possiblement aquest moviment «Hippy» és un dels que dignifiquen la nostra època —mínimament, si voleu— i, certament, diu molt a favor de la

joventut que el viu. «Make love, not war» és un lema que pot irritar molts dels nostres moralistes, degut a una estranyíssima subversió de les prioritats morals. A mi me sembla un progrés innegable. Per ventura, però, n'hi ha molts que preferirien «Make war, not love». Així són els nostres puristes. Es trist que hagin perdut el fil d'aquesta manera. Provau d'intentar justificar-los davant la joventut i veureu què us diran.

UNA MISSA POLIFÒNICA MODERNA PER A MALLORCA

S'acaba d'editar la missa «PAU ALS HOMES» del P. A. Martorell per cor de 4 veus mixtes i orgue, amb participació de l'assemblea, que es pot acompanyar «ad libitum» amb un conjunt instrumental modern de 3 trompetes, 3 trombons, 3 saxofons, guitarra elèctrica i bateria.

Aquesta missa dóna una gran passa endavant en la modernització de l'expressió musical a les esglésies, on la joventut que puja hi té un lloc massa vegades buit i on hi ha de trobar uns mitjans d'expandir els seus sentiments religiosos, que segueixin el fil de la vitalitat d'aquesta joventut.

Al costat d'aquesta modernitat, ens dóna una assegurança de tècnica i religiositat el seu autor, el P. Martorell, personalitat tan destacada oficialment en els afers musicals de Roma i reconegut com un dels millors compositors actuals de música religiosa.

D'aquesta missa, editada per la Boileau i de venda en la Llibreria Religiosa Selecta de Palma i en les Cases de Música Religiosa de Barcelona, n'esperam l'estrena, per poder fruit i participar d'una nova sonoritat religiosa.

D'aquesta edició de la Comissió Litúrgica de Mallorca n'ha estat l'ànima Mn. Miquel Julià.

DINS EL COR DE LA MUN- TANYA

La Sardana a Lluc

Els catalans peninsulars residents a Mallorca celebren cada any un aplec de germanor al Casal i Santuari de la Moreneta mallorquina, sota els auspicis i l'organització de la «Casa Regional Catalana». Aquest aplec coincideix amb el primer de maig, en què celebren la **Diada internacional de la Sardana**. Nombrosíssim enguany, fou rebut solemnement a les 10 i mitja, al Portal Nou, i tot seguit a la Basílica es celebrà

la Missa major, durant la qual tingué lloc l'emotiva cerimònia d'una ofrena de flors a la Mare de Déu.

Acabada la brillant funció litúrgica, els assistents es reuniren a la Plaça dels Pelegrins on es dansaren les populars sardanes acompanyades musicalment per la Cobla **La Principal de Mallorca**.

Va ser una diada alegre i radiant, plena de ressons espirituals i d'aires de la pàtria.

Les mares dels «Blauets»

Des de segles allunyats, l'escolania dels nins blaus constitueix una nota simpàtica i plena de poesia al nostre Santuari de Lluc. Ells entonen, rossinyols de tot l'any, —la Verge a Lluc és una perenne Primavera del Senyor!— les alabances divines a trenc d'alba i a l'entrada de nit.

Els nins blaus, amb les seves veus fresques i argentines, són una ofrena de Mallorca davant l'altar de la Moreneta. De totes les viles i ciutats, de tots els in-

drets de l'Illa munta aquesta ofrena del cant religiós en nom de tots els mallorquins. El poble sent com una cosa entranyablement seva aquesta escolania.

Hi ha, però, les mares d'aquests nins, que d'una manera particularíssima volen participar en aquesta ofrena: és molt natural. Elles saben, més que ningú, lo que els costa en sacrificis, entrega diligent i potser dolorosa separació.

Les mares dels «Blauets» es reuneixen també un dia a l'any per fer-se totes elles presents en aquesta ofrena de la nostra Terra a la seva Reina i Patrona. Enguany aquesta diada tingué lloc el diumenge dia 5 de maig.

Per celebrar aquest **Dia de la Mare del «Blauet»** es perfilà un extens i compacte programa. A la tarda anterior hi hagué un concurs de maduresa intel·lectual entre els diversos cursos de batxillerat. Al vespre, la funció religiosa de la Sabatina revestí una especial solemnitat amb la imposició de les sotanes blaves a la promoció dels nins blaus que han entrat enguany a formar part de l'escolania; aquests reberen la vestició de mans del P. Prior del Santuari. Més tard, després de sopar, tingué lloc una vetlada amb projeccions d'uns documentals amb diapositives fixes de la vida del «Blauet» a través de tots els seus caires: religiós, intel·lectual, formatiu, esportiu, etc.

A les deu i mitja del diumenge assenyalat es va celebrar una Missa solemne amb assistència gairebé massiva de tots els familiars dels «Blauets». A les dotze, l'escolania, dirigida, pel seu Preceptor el P. Bartomeu Barceló, donà una exhibició de gimnàstica. I com a nota rellevant d'enguany, la benedicció i inauguració d'una nova piscina reglamentària que forma part del complexe poliesportiu que s'està construint amb l'ajut i subvenció de la Delegació Nacional d'Esports.

A la tarda, uns actes culturals que tingueren com a cloenda esplendorosa la interpretació d'un **Molts anys** musicats i dirigits pel Mestre de Capella P. Jaume Palou.

Pelegrins que donen gràcies

Al Santuari de Lluc una incessant processó de pelegrins donen sempre gràcies a la Patrona de Mallorca pels beneficis rebuts. Accidents esquivats, intervencions quirúrgiques superades, il·lusions fetes realitat, curacions més o manco espectaculars, coses personals de cadascú: només la Verge sap aquest rosari interminable que desperta agraïments i satisfaccions de part del poble mallorquí. També un murmurí de resos i oracions, de peticions i súplices...

Així:

- Joan Carbonell, de Sa Pobla, entrega el seu casc de motorista perquè sortí il·lès d'una caiguda.
- Josep Aralla, d'Inca, Francesc Solivellas Martorell, de Manacor, i Joan Pons, de Sa Pobla, tot contents amb la seva llicència militar vénen a dur-li en penyora les seves gorres de soldat.
- Margarida Roig, de Vilafranca, que sap bé els favors de la seva Mare, li du unes arracades i un anell.
- Francesc Martorell valora l'èxit en els seus negocis i en fa part a la Moreneta.
- Maria Estrany, d'Inca, li ve a contar les seves alegries i la joia pels seus favors rebuts.
- Carme Nicolau, també d'Inca, li regala una medalla. Més puja lo que la Verge li ha regalat a ella.
- Marc Carbonell Cedeño tenia un fillet de quaranta dies entre la vida i la mort, afectat per una aguda bronconeumonia. Avui regalia la seva curació amb dos anells d'or.
- Josep Segura Martínez li du el record d'un seu familiar mort a Valladolid, Diego Segura Sánchez, i entrega un crucifix i un llaç funerari.
- Jaume Gelabert i Gelabert, de Lloret, havia d'esser operat del cor. Ell sap que és la Verge de Lluc la qui, a darrera hora, va fer innecessària aquesta intervenció delicadíssima, i avui, en penyora li entrega una fotografia.

- Una senyora que no dóna el seu nom, va experimentar la seva protecció en un negoci personal seu. Avui li du una creueta, en prova d'agraïment.

- També, agraïts, Pere Pizà Bibiloni i Angela Mestre Bestard, de Santa Maria del Camí, li duen una cadeneta.

- Maria Sunyer, de Son Ferriol, que també en sap prou dels favors de la Verge, li ofereix dos anells, una cadeneta i una medalla d'or.

- Francisca Llabrés i Juan, de Muro, vegé com el seu fill Joan era víctima d'unes greus cremades. En veure'l curat, puja avui, a peu, des del seu poble, per expressar la seva alegria a la Mare del cel.

- Carme de Acker, mallorquina resident a Califòrnia, tingué el seu espòs William Acker patint d'un tumor, navegant entre el dubte de si seria maligne. Un cop passada la maror, avui ofereix una polsera d'or.

Aquesta és, en resum, la bella i dolça poesia de la religiositat del poble mallorquí. D'un poble tan sovint distret i a estones pecador. Però que, en les seves afliccions i torbonades es recorda de la Mare del Crist intercessor, Intercessora Ella amb el seu Fill, i Mitjancera de tots el favors sobre la humanitat.

Primeres comunions

L'han celebrada al Santuari de Lluc:

- Dia 28 d'abril, Gabriel Clamor Comas, de Sineu, i Maria Cristina Santandreu Riera, de Manacor.

- Dia 15 de maig, Jordi Ferriol Bosch, del Port de Pollença.

Matrimonis

- Dia 25 d'abril, Joan Vives Sard, de Son Servera, amb Francisca Nebot Gomila, també de Son Servera.

- Dia 2 de maig, Bernat Serra Altimira, de Tlaxcoapan (Mèxic), amb Maria del Pilar Oliver Gayà, de Sant Joan.

- Dia 4, Miquel Carbonell Ramis, d'Inca, amb Margarida Ferrer Beltran, també d'Inca.

- Dia 8, Antoni Alorda Llinàs, d'Inca, amb Antònia Escalas Llinàs, de Palma.

Fàbrica de Licors

Antoni Morey

LA BORSA DELS LICORS

Sant Josep, 15 - Tel. 69 - Binissalem

Perles de Manacor, S.A.

ALTA FANTASIA - PERLES - JOIERIA

Pl. Pius XII, 9 - Tel. 216548

PALMA DE MALLORCA

Telegrams: PERMASA

Casa Central: Pl. Rector Rubí, 8

Tel. 143 (3 línies)

MANACOR (Mallorca)

DAES

CONFECIONS I BRODATS

Colón, 32 - Tel. 211358

PALMA DE MALLORCA

Taller Mecànic

FILLS DE JACINT SOBERATS

Venda de Motors i Bombes

Guarch

Major, 45 - Tel. 85 - SA POBLA

D'UNA MALA FOTOGRAFIA
FEIM UN BON RETRAT

FOTOGRAFIA RUL·LAN

Gral. Goded, 10

Davant la Diputació — PALMA

CERERIA BARCELO

Ciris litúrgics per a la Santa Missa i

Exposició del Santíssim

C. dels Oms, 116 — Palma de Mallorca

FILLA DE SEBASTIA FALCONER

MAGATZEM DE CORDERIA

ESPARTENYERIA

Sindicat, 66 - Tel. 222067 - Palma

FAIXES REINA

Josep Tous Ferrer, 1 — Tel. 216033

PALMA DE MALLORCA

Les Publicacions de l'Abadia de Montserrat us ofereixen

DOCUMENTS D'ESGLÉSIA

QUADERNS QUINZENALS
PER A PENSAR I SENTIR
AMB L'ESGLÉSIA
DEL POSTCONCILI

Per primera vegada, tota la documentació d'interés eclesial és publicada en la nostra llengua d'una manera sistemàtica i periòdica.

DOCUMENTS D'ESGLÉSIA us farà arribar amb tota seguretat i garantia les encíclics, missatges, discursos, al·locucions i homilies del Papa, les instruccions dels Organismes postconciliars, els decrets de les Congregacions romanes, i, encara, una selecció d'altres textos interessants, oficials o oficiosos, tals com pastorals de bisbes, comunicats de les conferències episcopals, conclusions de congressos, declaracions d'altres jerarquies eclesiàstiques, articles de teòlegs eminents, etc.

32 p. de text útil, 17 x 24 cm.

Subscripció anual (22 números): 275 ptes.

Subscripció semestral: 150 ptes.

(estranger: 325 i 200)

Els subscriptors rebran sense cap recàrrec els números extraordinaris.

Adreçau les vostres subscripcions a

DOCUMENTS D'ESGLÉSIA - MONTSERRAT (Barcelona)

UNA REVISTA PER A SACERDOTS I LAICS
QUE NOMÉS TENEN TEMPS DE LLEGIR-NE UNA